

III. Az ÁMK Általános Iskola nevelési programja

Tartalom

III. AZ ÁMK ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA	144
1 BEVEZETÉS	146
1.1 Helyzetelemzés – az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskola és a Nagylóki tagiskola bemutatása	146
1.2 Küldetésnyilatkozat.....	147
1.3 Az iskola emblémája	148
2 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	149
2.1 ALAPELVEINK.....	149
2.2 ÉRTÉKEINK.....	149
2.3 CÉLJAINK	149
2.4 Feladataink az alapfokú nevelés-oktatás bevezető és kezdő szakaszára	151
2.5 Feladataink az alapfokú nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakaszára	151
2.6 ESZKÖZÖK, ELJÁRÁSOK.....	152
3 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	154
4 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	157
5 A BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	161
6 A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG 162	
7 GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	163
8 A TANULÁSI KUDARCNAL KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM.....	164
9 A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK FEJLESZTŐ PROGRAMJA	165
9.1 A sajátos nevelési igény típusai szerinti iskolai fejlesztés	166

9.2	Az egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata (MIP)	176
9.3	A fejlesztés szervezeti keretei	176
10	A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG.....	177
11	KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM.....	178
11.1	Az iskolai környezeti és egészségnevelés törvényi háttere.....	178
11.2	Helyzetelemzés	178
11.3	Alapelvek.....	178
11.4	Programunk hosszú távú céljai.....	178
11.5	Rövid távú célok	178
11.6	Személyi és tárgyi feltételek.....	179
11.7	A környezeti neveléssel és egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok a különböző szintereken	179
12	A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE ÉS TOVÁBBI FELTÉTELEK	186
12.1	Személyi feltételek	186
12.2	Tárgyi feltételek.....	186
12.3	Költségvetési feltételek.....	186
12.4	A pedagógiai program finanszírozásának paraméterei.....	187
12.5	A pedagógiai program által biztosított szolgáltatások.....	187
13	A SZÜLŐ, TANULÓ, ISKOLA EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	188

1 Bevezetés

1.1 Helyzetelemzés – az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskola és a Nagylóki tagiskola bemutatása

A Sárszentmiklósi Általános Iskola Fejér megye déli részén található. Nevében őrzi azt a települést, amelynek önálló múltja csaknem hat és fél évszázadnyi idő után 1968-ban zárult le, amikor egyesült a szomszédos Sárbogárral. Az akkor nagyközség 1986-ban kapott városi rangot úgy, hogy magába olvasztott még öt közeli mezőföldi kistelepülést: Töbörzsököt, Rétszilast, Sárhatvant, Nagyhörcsököt és Pusztægrest. A területi széttagoltság máig meghatározó a kisváros életének minden vonatkozásában.

A városi lét ellenére a térség fejletlen maradt, különösen a megye északi részéhez képest. A tájegységet hosszú időn keresztül a mezőgazdasági jelleg határozta meg. A 80-as évek elején még az aktív keresők 43%-a dolgozott ezen a területen, míg az iparban foglalkoztatottak száma tíz évvel később is csak 25% volt.

A 90-es évek gazdaságában lezajló átalakulási folyamatok következményeként a városban lecsökkent a munkahelyek száma. A műszaki értelmiség és a képzettebb réteg elvándorol, fokozatosan elszakad a várostól. A megélhetést keresők jelentős része az ingázást kénytelen felvállalni. A három műszak, valamint a napi két és fél órás bejárás miatt sok szülő csak minden harmadik héten tudja a délutánokat együtt tölteni a gyermekével. Ez is egyik oka annak, hogy a családok értékközvetítő szerepe jelentősen csökken.

A munkanélküliségi ráta a körzetben évek óta tartósan magas, a megyei mutató kétszerese. Sok család számára a gyerekek után kapott juttatások, az önkormányzati segély az egyetlen állandó bevétel.

A lakosság életformája inkább falusias, mint városi jellegű. Helyben nagyon kevés lehetőség van a kulturált szórakozásra. Az iskolás korosztály életében megnőtt a válogatás nélküli tévénézés, a számítógépes játékok, a tárgyasult értékek szerepe, de azért kihasználják a természeti környezet adottságait is: biciklizés, horgászás, csapatjátékok a szabadban, foci.

Az iskoláztatási hagyományokra jellemző a gyors munkába állást biztosító szakmunkásképzők, szakközépiskolák választása a befejezett 8. osztály után. Legjobb tanulóink 8-10%-a jelentkezik 4. osztály után a helyi nyolcosztályos gimnáziumba, illetve 15-20% a később négyosztályos gimnáziumba járók aránya. A gyerekek 80-85%-a csak a 8. osztály elvégzéséig tud helyben, otthona közelében tanulni, Középfokú iskolába a megye távolabbi városaiba, elsősorban Székesfehérvárra, Dunaújvárosba jelentkeznek. Kollégiumba költöznek, vagy a napi bejárást választják. Ezzel megkezdődik elszakadásuk a várostól.

Az iskolánkba beiratkozottak egyre nagyobb hányada kezdi tanulmányait szociális, művelődési, műveltségi hátránnyal. A hátrányos helyzet oka a munkanélküliség, a szülők alacsony iskolázottsága, életmódbeli igénytelenség, a csonka családok magas száma, esetleg tartós betegség. A család és az iskola normáinak különbsége egyre több iskolai konfliktus forrása.

A Sárszentmiklósi Általános Iskola Sárbogárd város második legnagyobb általános iskolája. A sárszentmiklósi városrész közepén található, de beiskolázási körzete Rétszilas, Pusztægrest, Sárhatvan, Nagyhörcsök településrészekre is kiterjed.

Ez azt is jelenti, hogy az iskola tanulóinak mintegy negyede ténylegesen bejár, naponta 8-17 km-t tesz meg az iskoláig és haza autóbusszon. Hivatalosan azonban nem minősülnek bejárónak a közigazgatási egység miatt, az intézmény utánuk központi támogatásban nem részesül. Pusztægresten a tagiskola megszűnt, onnan 2007. 09. 01-jével elsőtől járnak Sárszentmiklóstra a gyerekek. Intézményfenntartó társulás keretében tagiskola lett a Nagylóki Általános Iskola. Ott helyben 1-6. osztály működik, a 7-8. osztályosok iskolabusszal utazhatnak a székhelyre. A nagylóki intézmény 1953-tól, az új épületbe költözésétől osztott iskola. 1975-ben 4 tanteremmel, 1 szertárral, 1 műhellyel, 1 irodával bővült. Van számítástechnikai tanterme. 1982-

90-ig közös igazgatású volt a nagylóki és a hantosi iskola, majd az iskola és óvoda lett azzá 2007. 07. 31-ig. Az udvari platánok egyidősek az iskolával, a fenyők az új szárnyal.

Az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskola iskola alapító okirata szerint általános művelődési központ egysége, székhelye, amelyhez óvoda, klub és könyvtár egységek is társulnak. A többcélú intézményt elsősorban pénzügyi megfontolásból 1993-ban szervezte meg, „nevesítette” az önkormányzat. Az ÁMK igazgatója egyben az általános iskola igazgatója. A tanulólétszám változása a Sárszentmiklósi Általános Iskolában:

1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2007
490	489	493	498	511	505	483	465	481	473	432

Az iskola kétemeletes, „várszerű” építményének legrégebbi, négy tantermes szárnya még 1939-ben épült katolikus népiskolának. Az 1988-ban felújított, két műhellyel együtt 18 tantermesre bővített, tornateremmel, főzőkonyhával, ebédlővel ellátott iskolaépület felső két szintjén az alsós osztályok kapnak helyet, a földszint az 5-8. osztályosoké. Szaktantermeink: technika, művészeti nevelés, természettudományi, informatika és idegen nyelv. A világítás korszerűsítésére, külső tatarozásra, a nyílászárók részleges cseréjére 2002-ben került sor.

Az elmúlt években folyamatosan figyelemmel kísértük az iskolánkban történt külső mérések összehasonlító értékelését. Az országos mérések értékelésénél megállapítható, hogy az országos átlag alatt, de a városi átlag közelében teljesítünk. A cél kitűzése egyértelmű, az országos átlagot elérni, azt meghaladni.

Ennek érdekében már több intézkedést tettünk: gyakorló feladatsorok, évfolyamdolgozatok közös összeállítása, javítása, szövegértési feladatok gyakorlása, írása minden évfolyamon. A további változást a nem szakrendszerű oktatás bevezetése, illetve a kompetencia alapú oktatás módszereinek az alkalmazása jelenti. A tantestület 30-40%-a ismerkedett meg a kompetencia alapú oktatással az elmúlt négy évben. A jövőben ezt kiterjeszteni szeretnénk.

A törvényi változások kötelezővé tették a hátrányos helyzetű, (HH, HHH, SNI, NT) tanulók korábbinál jobban tervezett és dokumentált fejlesztését. Ez újabb feladatot ró iskolánkra. Ennek a törvény bevezetését követően azonnal igyekeztünk megfelelni. Iskolánkban a hátrányos helyzetű tanulók aránya 30% körüli. A továbbiakban az integrációs felkészítés keretében nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon ez a fejlesztés is.

1.2 Küldetésnyilatkozat

Az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskola hagyományait, értékeit őrző, a kor igényeinek megfelelően az újra nyitott oktató-nevelő intézmény kíván lenni.

„Ahhoz, hogy kiegyensúlyozott, önálló és szociális személyiség váljék valakiből két dolog szükséges. Egyik az elfogadó közösség, a másik az érzelmi biztonság.” (Buda Béla) Iskolánkban ezt a két dolgot tekintjük pedagógiai munkánk alapjának ahhoz, hogy tanulóinkat saját szintjükhez mértén fejlesszük, felkészítsük őket az adottságaiknak, érdeklődésüknek és a társadalmi elvárásoknak megfelelő továbbtanulásra. Weöres Sándor szavaival szólva arra neveljük, hogy „alattad a föld, benned a létra”, vagyis bízzanak önmagukban, hasznosítsák megszerzett ismereteiket és a bennük rejlő lehetőségeket.

Küldetésnyilatkozatunk értelmében feladatunk, hogy tanítványainkhoz megtaláljuk a legmegfelelőbb nevelési módszert, otthonos légkört teremtve bátorítsuk, segítsük fejlődését, hogy oktató-nevelő munkánk eredményes legyen.

1.3 Az iskola emblémája



2 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.1 ALAPELVEINK

- Életkori és egyéni sajátosságok elve: a tanulók fejlődését mindenkor a maga fejlődési szintjéhez mérten kell biztosítani. Iskolánkban erre minden tanulónak esélyt kell kapnia. A hátrányok leküzdésének megsegítéséhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség. Ugyanakkor a kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell biztosítani tehetségük kibontakoztatására
 - A pedagógus vezető szerepének elve: a pedagógiai légkör alakításában, a tanulók tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában nyilvánul meg
 - A bizalom elve: megértés, bizalom, tisztelet légkörében törekszünk a személyes kapcsolatok kialakítására
 - A következetesség elve: igényesség, határozott követelmények támasztása az oktatás-nevelés során, lehetőséget biztosítva egyúttal az önállóságra, kezdeményezésre, kreativitásra.
- Működésünkben érvényesülő alapelveknek tekintjük a hátrányos megkülönböztetés tilalmát

2.2 ÉRTÉKEINK

- o Pedagógiai programunkat a humanista értékrendre és erkölcsre, a demokratizmusra, az egyén tiszteletére építettük, mely az iskolai élet egészének működésében érvényesül, segítve az esélyegyenlőség megvalósulását.
- o Téréségünkben különösen alapvető érdekeknek, az emberi életminőség alapismérvének tartjuk a testi-lelki egészséget, a test és lélek harmonikus fejlődését, melynek alapja az alapvető közösségek (család, nemzet) együttműködésének kibontakoztatása.
- o Értéknek tartjuk a kulcskompetenciákat, melyekre mindenkinek szüksége van a sikeres személyes és társadalmi boldogulásához. Ezek az anyanyelvi, az idegen nyelvi kommunikáció, a matematikai, a természettudományos, a digitális kompetenciák, a hatékony önálló tanulás, a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetenciák, a esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.
- o Nagy fontosságot tulajdonítunk a személyiség fejlődésének, a tudásvágynak, az eredményes tanulásnak, mivel az általános iskola a szilárd alapkészségek kialakításával a továbbtanulási irány kiválasztására, az önálló ismeretszerzésre, az önművelésre készít fel.

2.3 CÉLJAINK

- A kompetencia alapú oktatás szélesebb körű elterjesztése. Célunk, hogy kulcskompetenciákat fejlesszünk, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodhoz.
- Tanulóinknak értékálló tudást adjunk át, továbbépíthető ismereteket nyújtunk a társadalomba való eredményes beilleszkedés, az élethosszig tartó tanulás megalapozása érdekében
- Az egyénre figyelve, differenciáltan fejlesszük a tanulási képességeket, segítsük az önálló tanulás fejlődését tanórákon és a tanórán kívüli művelődési formákban
- Tanítványainkat készítsük a fel a képességeiknek megfelelő középfokú iskolában való továbbtanulásra, szakmatanulásra
- A nem szakrendszerű oktatás bevezetésével teremtünk összhangot az 5-6. évfolyamos átmenetet illetően

- Oktatási-nevelési-értékelési rendszerünkkel segítsük a kreativitás, önismeret, önbecsülés, együttműködés személyiségjegyeinek fejlődését, az autonóm tanulóvá, személyiséggé válás folyamatát
- Neveljük az egymás iránti elfogadásra, a kulturált viselkedés, együttélés szabályainak betartására
- Tanulóink számára biztosítsunk érdeklődésüknek, adottságaiknak, fejlettségüknek, tehetségüknek megfelelő tevékenységkínálatot
- Tanulóink ismerjék meg és használják fel az internet által nyújtott tanulási és kommunikációs lehetőségeket.
- A gyermeki képességekhez, szülői igényekhez igazodva fokozott figyelmet fordítsunk a felzárkóztatásra, a sajátos és speciális nevelési igényű tanulók fejlesztésére, integrálására
- Hátrányos helyzetű tanulók számára az alapképességek fejlesztése és az eredményes szocializáció érdekében az integrációban szervezett oktatás-nevelés mellett egyéni felzárkóztató programokat és tehetséggondozó foglalkozásokat szervezünk.
- Az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés keretében arra törekszünk, hogy iskolánk minden tanulója azonos eséllyel vegyen részt az oktató-nevelő munka minden területén
- Ismertessük meg tanítványainkkal az egészséges életmód jellemzőit, törekedjünk a környezetet óvó, egészséges szokásrend igényének a kialakítására
- Kiegyensúlyozott kapcsolatot alakítsunk ki iskolánk minden partnerével, ami a nyugodt munka alapvető feltétele.
- A szülőkkel olyan együttműködést teremtsünk meg, melyben mindkét fél számára egyértelmű, hogy céljaink közösek, és csak egymást támogatva érhetünk el igazán jó eredményeket.

2.4 Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszai

Bevezető szakasz 1.-2. évfolyam
 Kezdő szakasz 3.-4. évfolyam
 Alapozó szakasz 5.-6. évfolyam
 Fejlesztő szakasz 7.-8. évfolyam

A bevezető és kezdő szakaszban (1-4. o.) az oktatást a nem szakrendszerű oktatás keretei között szervezzük meg. Az alapozó szakaszban (5-6. évfolyam) az oktatás részben nem szakrendszerű, részben a szakrendszerű oktatás keretei között zajlik. A fejlesztő szakaszban szakrendszerű oktatás folyik

Céljaink az alapfokú oktatás-nevelés bevezető és kezdő szakaszára:

- Könnyítsük az átmenetet az óvoda játékközpontú tevékenységei és az iskolai tanulás tevékenységei között.
 - Tegyük fogékonnyá a gyermeket saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt.
 - Képességeit alaposan mérjük fel és ismerjük meg
 - Adjunk teret játék- és mozgás iránti vágyának, így segítsük önmagához mért természetes fejlődését, érését
 - Fejlesszük és korrigáljuk a fejletlen funkciókat, részképességeket
 - Elemi ismereteket közvetítve kiemelt szerepet biztosítunk a cselekvéses tanulásnak
 - A képességek fejlesztése tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes gyakoroltatásra épüljön

Céljaink az alapfokú nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakaszára:

- Folytassuk az előző szakaszok nevelő-oktató munkáját, az alapkészségek fejlesztését.
- Alakítsuk ki és fejlesszük az önismeret, a reális önértékelés képességét
- Az alapozó funkciók tanítása az alapozó szakaszban az 5.-6. évfolyamon eredményesebb legyen
- Kapjon nagyobb lehetőséget tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon a képességek, készségek fejlesztése
- A tanulói terhelés a tanulói képességekhez igazodva növekedjen
- Alakítsunk ki olyan képességeket, amelyek segítenek az információs világban való eligazodásban
- Tanulóinkat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítsük fel a továbbtanulásra, a társadalomba való majdani beilleszkedésre a következők figyelembe vételével:
 - Különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú, családi háttérű gyerekeket nevelünk együtt.
 - A 10-12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz.
 - A 13-14 éves tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.
- Alapozzuk meg a felkészülést a közösségi szerepek gyakorlására, az együttműködésre, az önmaguk, társaik és a környezet iránti felelős magatartásra.

2.5 Feladataink az alapfokú nevelés-oktatás bevezető és kezdő szakaszára

- Tanulóinkat az óvodából az iskolai életformára zökkenőmentesen vezessük át
- Sajátíttassuk el az iskolai élet, a társas kapcsolatok és az egészséges életmód szokásrendjét
- Erősítsük feladat- és szabálytudatát
- Biztosítsunk gazdag élményanyagot az ismeretszerzéshez, a képesség- és kommunikációfejlesztéshez
- Kíváncsiságra és érdeklődésre épített, és ez által motivált munkában támogassuk a kisgyermekben a kitartás képességét, a felelősségtudatot, érzelmvilágának gazdagodását
- Tudatosítsuk a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket
- Alapozzuk meg a biztonságos nyelvhasználatot, az önálló tanulást, az egyénre figyelve ismertessünk meg módszereket, technikákat
- Adjunk mintákat a feladat- és problémamegoldáshoz
- Kezeljük kiemelt tanulmányi területként a matematikai eszköztudás és az olvasás-írás készségének fejlesztését
- Támogassuk az egyéni képességek megismerését, tudatosítását, kibontakozását
- Működünk közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában
- Törekedjünk a szociokulturális és az eltérő ütemű fejlődésből következő hátrányok csökkentésére.
- Képességfejlesztéshez játékos módszereket alkalmazzunk, fokozzuk a játékosságot
- A tanulók közreműködésére építve keltsük fel az érdeklődésüket, vessünk fel problémákat, törekedjünk a megoldáskeresésre

2.6 Feladataink az alapfokú nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakaszára

- Fejlesszük a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek megalapozzák továbbtanulásukat, egészségmegőrző életvitelüket, a környezettel való harmonikus, alkotó kapcsolatukat

- Az iskolai élet mindennapjaiban igazoljuk a felelősség, becsületesség, a közösségi érzés, az eredményes tanulás, kommunikációs készség, egészséges életmód értékét
- Kezeljük továbbra is kiemelt tanulmányi területként a matematikai eszköztudást, az *olvasást*, szövegértést.
- Kompenzáljuk, korrigáljuk a sérült képességeket, a kulturális, szociális hátrányokat, fokozzuk a felzárkóztatást
- Folytassuk tovább a különböző tanulási technikák megismertetését, segítsük az önálló tanulás képességének fejlődését
- Alapozzuk meg és segítsük az információs technológiák használatát
- Ismertessük meg a továbbtanulási lehetőségeket, készítsük elő a reális pályaválasztást
- Alapozzuk meg az iskolai tanuláshoz nélkülözhetetlen kulcskompetenciákat, képesség-együtteseket
- Az ismeretek, az ezekhez kapcsolódó feladatok nehézségi foka, a terhelés alkalmazkodjon a tanulók képességeihez
- Adjuk meg a lehetőséget ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű, a lemaradó tanuló beérje társait, felzárkózzon, a 6. évfolyam végéig elérje a helyi tanterv elvárt követelményszintjét. Ennek érdekében a korábbinál több időt, a kötelező és nem kötelező időkeret minimálisan 25%-át fordítsuk az alapozó funkciók, az önálló tanuláshoz szükséges készségek, képességek fejlesztésére
- Növeljük a természettudományok súlyát
- A tanulás során, a tanulói közösségekben alakítsuk az önismeretet, együttműködési készséget, segítőkészséget, akaratot, szolidaritásérzést, empátiát
- Tudatosítsuk a közösség demokratikus működésének értékét, a társas viselkedés szabályait
- Tisztázzuk az egyéni és közérdek, többség-kisebbség fogalmát, fontosságát a közösséghez, egymáshoz való viszonyulásban
- Alapozzuk meg a felkészülést a jogok, köteleességek törvényes gyakorlására
- Ápoljuk a hagyományokat, formáljuk a tanulóiban a nemzeti azonosság- és az egymás mellett élő különböző kultúrák értéktudatát, elfogadásának képességét
- Erősítsük az Európához való tartozás érzését
- Fordítsunk figyelmet az emberiség közös problémáinak bemutatására

2.7 Feladataink az integrációs felkészítésben

- Megfelelés a jogszabályi előírásoknak.
- Együttnevelés megvalósítása.
- Együttnevelést elősegítő módszerek alkalmazása.
- Párbeszéd a szülőkkel a különböző fórumokon, s a mindennapokban.
- Értékelési rendszer folyamatos felülvizsgálata a gyakorlati tapasztalatok alapján.
- Belső ellenőrzési rendszer áttekintése, alkalmazása (IMIP).

2.8 ESZKÖZÖK, ELJÁRÁSOK

Pedagógiai eszközeink a tanulóinkban rejlő adottságokat mozgósítják. A sokrétű hatást gyakorló eszközrendszer egyik meghatározója pedagógusaink személyisége, akik a napi rendszeres munka során a siker, a teljesítmény élményét erősítik meg tanítványaikban.

Oktatási és nevelési módszereink megválasztásában elsősorban a jól bevált hagyományokat követjük, de befogadói vagyunk mindazoknak az újításoknak is, melyeket hatékonyak tartunk.

Az együttnevelés, az esélyek növelése érdekében differenciálásra alkalmas szervezési módok, kooperatív technikák, drámapedagógiai lehetőségek alkalmazása a tanórákon

Új nevelési, oktatási módszerek – Kompetencia-alapú oktatás

Az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskola a 2005/2006-os tanévtől megkezdte a **kompetencia-alapú programcsomagok kipróbálását**, gyakorolja a kooperatív módszertant és a kulcs-kompetenciákat fejlesztő programokat. A kompetencia-alapú oktatásban a tanulók tudását, teljesítményét individualizált módon mérjük. Nagy teret szánunk a képességek, készségek fejlesztésére, az alkalmazásképes tudásra. **A kompetencia-alapú oktatás fő célja, hogy új pedagógiai kultúrát honosítson meg:** különös tekintettel a pedagógus módszertani jártasságára és felkészültségére; a személyiségközpontú pedagógiai gyakorlat megvalósítására; az életkori sajátosságokat figyelembe vevő nevelői szerep kialakítására. **Az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskolában bevezetett programok:** teljesítményre alapoznak; figyelembe veszik az egyéni haladást; tanulásközpontúak; gyakorlat-orientáltak, s rögtöni visszajelzéseket adnak a pedagógusnak. **A kompetencia-alapú oktatás az intézményünkben szemléletváltást eredményezett, s jelentős mértékben átalakította a pedagógiai munkát is.** A kompetencia-alapú fejlesztéseinkben a tevékenykedtetés nélkülözhetetlen. A bevezetésre került kiscsoportos munka, a projekt módszerek, a kooperatív technikák segítik tanulóink fejlődését, tanulását.

Nevelési programunk általános és fejlesztési szakaszokra lebontott céljainak elérése érdekében a mindenkori pedagógiai helyzethez, tanulóink életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességéhez, sajátos nevelési igényéhez igazodva a szakmai autonómia jegyében az alábbi módszerek és eljárások kombinációit alkalmazzuk:

- ✓ Tudatosítás-az oktatás valamennyi módszerével, a frontális óraszervezés mellett csoport, páros és egyéni munkával, a kooperatív tanulási technikák előtérbe helyezésével
- ✓ Meggyőzés-példával, beszélgetéssel, felvilágosítással, bírálattal, önbírálattal, előadással, beszámolóval, vitával
- ✓ Követelés-megbízással, ellenőrzéssel, értékeléssel
- ✓ Gyakorlás-változatos technikákkal, játékos módszerekkel
- ✓ A különböző tanulói fejlettségi szintekhez igazodás érdekében differenciált tanulásszervezés

Differenciált tanulásszervezési eljárások:

1. párban történő tanulás
 - lényege a közös gondolatcsere
 - hasonló szinten lévő gyerekek kerülnek munkakapcsolatba
 - a gyerekek közösen, egyenrangúan, a kölcsönösség jegyében dolgoznak a feladaton. A jó együttműködés aktivitásukat növelő tényező.
2. tanuló pár
 - ekkor a tudásban magasabb szinten lévő tanuló segíti a kevésbé jót
 - mind a két fél részére hasznos, a jó tanuló megtapasztalhatja, mivel küszködik egy kevésbé jó társa
 - gyakorlóórán is alkalmazható, mint segítő akció
3. a részben egyénre szabott tanulás
 - több tanuló kap azonos feladatot a tanulás folyamán, az elsajátítás menetében kialakul a tanuló egyéni tanulási módszere
 - a gyermek pozitív beállítódása növeli a teljesítményét, önértékelése fejlődik
 - ha problémája van, nem nélkülözhető a tanári segítség, ami teljesen egyénre szabott, mivel a tanulás tanításának folyamatáról van szó
 - a módszer alkalmazása során ismerni kell a tanuló előzetes tudását, valamint meg kell győződni arról, képes-e önállóan dolgozni
4. a csoportmódszer
 - a pedagógus közvetett módon irányítja a folyamatot
 - nem minden téma alkalmas gondolatcsere és nem minden gyermek alkalmas csoportmunkára
 - a szervezés célja a tudás gyarapítása: a több ész többet tud elv érvényesülése

- a tanuláskor domináns szerep jut az információ feldolgozásában a tevékenykedtetésnek, a viselkedési formák gyakorlati alkalmazásának
- a módszer alkalmas az empátikus készségek, a szociális kompetenciák, a toleranciakészség fejlesztésére is
- a tanulási folyamatban a tanulók belső szorongása csökken, tanulási kedvük növekedik a közös tapasztalatszerzés során
- a tanulók kiegészítik tudásukat, a tanár segítő-közvetítőként van jelen
- előfeltétel: a tanulóknak legyen tapasztalatuk az együttműködésről
- tudjanak kiscsoportban önállóan dolgozni, ötleteket megfogalmazni, képeseknek kell lenniük a tervezésre, a feladatok elosztására, az összegyűjtött információk közös elemzésére, az eredmények ismertetésére

5. kooperatív tanulás

- összefoglaló elnevezése azoknak a tanítási-tanulási módszereknek, amelyeknél a tanulók általában 4-6 fős kiscsoportban dolgoznak
- a pedagógus valamilyen módon a csoport teljesítményét jutalmazza

3 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az oktatás-nevelés alapfunkciójának tartjuk a személyiségfejlesztést, így ezzel kapcsolatos feladataink nevelő-oktató munkánk szerves részét képezik. Ennek során kiemelt figyelmet fordítunk a cselekvésre, egészséges életmódra készítő belső tényezők kialakítására, az értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs készségek, képességek fejlesztésére tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek keretében egyaránt. Sajátos nevelési igényű tanulóinknál tudatosan kell törekednünk személyük elfogadására és elfogadtatására, hogy az integrált viszonyok között ne váljanak kirekesztetté, elszigeteltté. A többiekhez viszonyítva lassabban dolgoznak, fáradékonyabbak, figyelmüket rövidebb ideig képesek összpontosítani, szociális alkalmazkodóképességük, kifejező készségük gyenge, sokan közülük beszédhibásak, nehezen tanulnak meg írni-olvasni, életvezetési képességük is sérült lehet. Sok külön törődést igényelnek.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink megoldásának garanciáját tantestületünk erősségeiben látjuk: a tantestületi egységben, a közös módszerekben, eljárásokban, a családi, nyugodt, higgadt munkaléggörben.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos alapelveink:

- ❖ A pedagógus munkáját a gyermekszeretet, az egyénnel való törődés, a differenciált bánásmód kell, hogy jellemezze.
- ❖ Meghatározónak tartjuk a társas kapcsolatokat, azok minőségét.
- ❖ Fontos a játék, a gyakorlás, a részvétel, a példa

Általános feladataink:

- Elősegíteni a gyerekek számára a különböző élethelyzetekben való eligazodást.
- Új módszerek bevezetésével fejleszteni az önismeretüket, támogatni a helyes énképük kialakítását, megalapozni önbizalmukat
- Megtanítani az alapvető illemszabályokat, gyakoroltatni azok alkalmazását.
- Kialakítani és fejleszteni a tanulás, az önálló ismeretszerzés képességét.
- Megismertetni népszokásainkat, nemzeti jelképeinket
- Őrizni, ápolni iskolánk hagyományait.
- Önállósodást szolgáló léggör megteremtésével gyakoroltatni az önkiszolgálást, az önellátást, a döntésképességet

- A társas kapcsolatok igényének erősítésével, közös élményekkel gazdagítani az érzelmi életet, megakadályozni az elsilányodást
- Tudatosítani a segítő együttműködés fontosságát, a másság elfogadását
- Gyakoroltatni a konfliktuskezelést, ütköztetni és feloldani a saját és csoportérdekeket
- Mindennapos testneveléssel kielégíteni a fejlődő szervezet mozgásigényét
- Szokások kialakításával hangsúlyozni az egészséges életmód fontosságát
- Fejlesztani az esztétikai érzéket, ritmusérzéket, hallást
- Megalapozni a koncentráció, relaxáció képességét
- Lehetőséget biztosítani tényleges alkotó tevékenységre, a kreativitásra
- Ápolni az anyanyelvi kultúrát
- Segíteni a különböző kommunikációs csatornákon keresztül szerzett ismeretek feldolgozását
- Megismertetni az új kommunikációs technikákat, alkalmat teremteni a használatukra.
- Gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus közreműködésével segíteni, támogatni a személyiségfejlődés folyamatának zavartalanságát.

Feladataink fejlődési korszakokként:

Kisiskolás kor:

A gyerekek 6-8 éves koruk között az iparkodás érzésével jönnek az iskolába. Vágynak a tudásra, élvezik a munkát, büszkék a teljesítményre, várják az elismerést. A játék és tanulás megfelelő aránya mellett kifejlesztik magukban a kitartás képességét.

Kapcsolataikban meghatározó a szülőkhöz, pedagógusokhoz való szoros érzelmi kötődés. Az új követelményeknek való megfelelés problémákat vethet fel, ez megnyilvánulhat beilleszkedési, magatartási zavar, tanulási nehézség formájában.

Feladataink ebben a korban:

- Felismerni, hangsúlyozni a gyermek képességeit
- Megalapozni az együttműködési készséget
- Kialakítani és megőrizni az iskolához való pozitív azonosulást
- A játék és tanulás megfelelő arányával, differenciált tanórai, napközis szabadidős foglalkozásokat szervezni
- Az iskolaéretlen, illetve beilleszkedési nehézséggel, tanulási zavarokkal küzdő tanulókat kiszűrni, és megfelelő szakemberhez irányítani
- Konstruktív módon együttműködni a szülőkkel a célravezető nevelési stratégiák kidolgozásában, megvalósításában

8-12 év között

A gyerekek viselkedését még kisiskoláskori jegyek jellemzik, de a korszak végén elkezdődik az önállósodási törekvés. Erősödik a külvilág megismerésének a vágya. Beindul a szülőkről való leválás.

A személyiség fejlődését tekintve ebben a korban nagyon fontos a helyes önismeret és énkép kialakulása, kialakítása. Előtérbe kerülnek homogén csoportkapcsolatok, a kisdíák fokozott figyelemmel fordul társai felé.

Sajátosságunk, hogy a tagiskolából az ötödik évfolyamba lépnek be a tanulók, ez beilleszkedési nehézséggel járhat. Az ebben a korszakban megfigyelhető érzelmi, hangulati labilitás már a serdülőkor előfutára.

Feladataink ebben a korban:

- Új közösségek kialakítása

- A tanulók érezzék meg, tartsák fontosnak a fegyelmet, a rend közösségben játszott szerepét
- Az önálló tanulás képességének kialakítása, az alaposagra, rendszeres munkára szoktatás
- Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése (könyvtárhasználat, Internet)
- Az önbizalom erősítése, önismeret, önértékelés elősegítése
- A társas kapcsolatok alakítása közös élmények során (színház, hangverseny, kirándulások, játék, mozi, sportdélután)
- A társak megismerése, elfogadása, tisztelete, elismerése (példakép)
- Kapcsolatteremtő készség alakítása (emberi viszonyok, kommunikáció, illem, nyelvi illem)
- Együttműködés a társakkal, a csoportmunka erősítése
- Helyes konfliktus-kezelés (társak között, pedagógus-szülő között, pedagógus-gyerek között)
- Közös emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása (televíziós műsorok, információs csatornák)
- Megoldások keresése a magatartási problémákra (verekedés, agresszió, lelki terror)

A serdülőkor kezdetén (12-14 év)

Ebben a korban főleg az önismeret igénye, a válaszkeresés a „ki vagyok én”, „merre tartok” kérdésekre, az identitás-képzés jut kifejezésre. Ez a szerepkísérletek, a „hagyj békén” időszak, amikor különféle viselkedésformák, érdeklődési irányok fedezhetők fel.

Jellemzőek az önállósulási törekvések, a felnőttektől eltérő véleményalkotás, a kritikai hajlandóság, a hangulati labilitás. A serdülő ekkor három nagy feladatkörrel szembesül.

Elsőként érzelmileg kell függetlenednie a családtól, képessé válnia arra, hogy, hogy családon kívüli kapcsolatokat létesítsen. Másodsor azonosulnia kell a saját nemi szerepével. Harmadsor pedig majdan úgy kell vállalnia a felnőtt szerepet, hogy az az önazonosság érzését is jelentse számára.

Ezek a nagy feladatok próbára teszik az alkalmazkodó képességét. Lustasága élettani lustaság. Szemtelensége mögött gyakran értékvita zajlik: elutasítja a hagyományos értékeket, lázad, új értékeket keres. Minél jobban egybecsengenek a szülők, tanárok, kortársak értékei, annál könnyebb a feszültségek megoldása.

Gyakoriak a magatartásproblémák, melyeket súlyosabb esetekben a pedagógusoknak a szülőkkel és más segítő szakemberekkel együtt kell megoldaniuk.

Feladataink ebben a korban:

- Továbbfejleszteni tanulóinkban a reális önértékelést, önkifejezést, az önfegyelmet, felelősségvállalás képességét
- Megtanítani őket arra, hogy átgondolt kritikájukat kulturált módon juttassák kifejezésre, egyúttal képesek legyenek objektív önkritikát gyakorolni.
- Az életkornak megfelelő élethelyzetekben - köztük a fiú-lány kapcsolatokban - való eligazodás segítése konkrét szituációk megoldásával
- Az önérdék és mások érdekeinek kölcsönös figyelembe vételét szolgáló helyes magatartásformák megismertetése, gyakoroltatása
- Pályaorientáció, segítségnyújtás végzős tanulóink és szüleik számára a középfokú iskolaválasztás sikeres lebonyolítása érdekében
- A káros szenvedélyek személyiségromboló hatásainak megismertetése, megelőzés
- Megfelelő irányítása a szabadidő kulturált és egészséges eltöltésére, a délutáni tevékenységekre

4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánkban a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat a nevelőtestület a szülői munkaközösséggel és a diákönkormányzattal egyeztetve határozta meg. Az intézmény valamennyi dolgozója megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával példaként áll a diákok előtt.

Célunk, hogy az iskolai csoportok valódi közösségekké fejlődjenek. A sajátos nevelési igényű tanulók számára húzóerőt jelent, ha egy osztályba járhatnak testi, érzékszervi és intellektus tekintetében egészséges társaikkal. Az együttnevelődés ép tanítványainkat az elfogadás, a segítőkészség humán értékeivel ismerteti meg. A csoportképződés folyamatainak célirányos tervezője és irányítója az osztályfőnök, segítő közreműködői a tanítók, szaktanárok, napközis nevelők. Munkájukat, a fejlődésre figyelemmel, összehangoltan végzik. Ennek során számítunk a szülők támogatására.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos közös feladataink:

- Tanulóink ismerjék meg a társas együttélés magatartási szabályait, legyenek udvariasak, tisztelettudóak, becsületesek, segítőkészek, együttműködők
- Alakítsuk ki, rögzítsük napi szokásrendszerüket (tisztálkodás, étkezés, öltözködés, köszönés)
- Tanítsuk meg, hogy cselekedeteikért vállalják a felelősséget
- Arra neveljük, hogy anyanyelvükön kulturáltan kommunikáljanak
- Gazdagítsuk személyes tapasztalataikat az együttműködés, a konfliktusok kezelése terén
- Erősítsük társas kapcsolataikat, a közösséghez való kötődés érzését
- Irányítsuk az egyént fejlesztő, és a közösséget erősítő, kulturált szabadidő eltöltésére

A közösségfejlesztés színtereinek tekintjük:

I. A tanórákat (iskolai osztályok, csoportok)

II. A tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeket

III. Az iskolaotthont

IV. A diákönkormányzatot

I. A tanórákon és az osztályfőnöki órán megvalósítható közösségfejlesztési feladataink:

- a közösség összekovácsolása, a „mi tudat” kialakítása, lehetőséget teremteni a tolerancia, empátia, együttérzés, felelősség értékeinek megismerésére, elmélyítésére
- közös tervek, reális célok megfogalmazása, amelyek a közösség minden tagjára érvényesek
- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése
- kölcsönös tisztelet, bizalmon alapuló kapcsolat kialakítása különböző viszonylatokban (tanár-diák; diák-diák stb.)

- a különböző csoportok társas kapcsolatainak nyomon követése, kapcsolatépítés játékos tevékenységekkel – minden gyermeknek legyen helye a csoportjában
- az évfolyamok közösségeinek erősítése közös programok szervezésével (kirándulások, klubdelutánok stb.)
- szűkebb és tágabb közösségük hagyományainak, ünnepeinek tiszteletére nevelés
- a természet, a környezet, az ember által létrehozott értékek iránti tisztelet, megbecsülés elmélyítése

II. Közösségfejlesztő feladataink a tanórán kívüli és szabadidős foglalkozásokon:

(iskolaotthon, napközi, tanulószoba, szakkörök, énekkar, sportkörök, versenyek, egyéb)

- olyan közösségek létrehozása, melyek élővé teszik tanítványaink számára kulturális örökségünket, segítik a helyes tanulási szokások kialakítását, ösztönözik az önálló ismeretszerzésre
- a szabadidő tartalmas eltöltésének elősegítése
- az együttműködő, versengő magatartás gyakoroltatása
- jó kapcsolat kiépítése a gyerekekkel, szüleikkel, segítőkkel
- lehetőséget nyújtani a pályaválasztás előkészítésére
- erősíteni az iskolához, szülőföldhöz kötődés érzését
- a tanulói részvétel ösztönzése lehetőség szerint több foglalkozáson is

III. Iskolaotthon

Az ÁMK Sárszentmiklósi Általános Iskolában a 2007/2008 tanévtől indítandó 1-4. osztályok **iskolaotthonos** oktatási formában indulnak.

Az iskolakezdés jelentős változás, az általános iskola alapozó szakasza meghatározó a gyermek életében. A mai szülők többsége elfoglalt, ezért olyan oktatási formát kínálunk, ahol megoldott a gyermek egész napos foglalkoztatása. Ez legsikeresebben és leghatékonyabban a guruló rendszerű iskolaotthonos formában valósítható meg.

Az iskolaotthonos nevelés és oktatás – a nem szakrendszerű oktatásra alapozva – egységes keretbe foglalja a tanulók egyéni képességeihez igazodó fejlesztés teljes folyamatát, biztosítva a tanulónak a pihenés, kikapcsolódás, a szórakozás és a testmozgás lehetőségét.

Az iskolaotthonos nevelés az egésznapos nevelés egyik formája, amelyben a tanulók életkori sajátosságait, teherbírását is figyelembe véve, a nap egészére 7⁵⁵ – 16¹⁵ között elosztva váltják egymást a tanítási órák, a tanulási képességekhez igazított tanórákra való felkészülés, a pihenést szolgáló szabadidős programok.

Az iskolaotthon **közösségteremtő erejével** kiegészíti a család szocializációs szerepét. Az iskolaotthonban két tanító dolgozik a gyerekekkel, megosztva egymás között a tantárgyakat. Az egész nap során fontos, hogy a gyermek életében rendszer legyen, hiszen a rendszeresen ismétlődő tevékenységekhez, programokhoz könnyebben tud alkalmazkodni. Az **étkezésnél, napi teendőknel** a kultúrált szabályok, szokások, illemtudó viselkedés kialakítása a feladat.

A tanórai és tanórán kívüli foglalkozások beosztása rugalmasan kezelhető keret, mely a gyermekek testi-lelki terhelhetőségétől függően lazítható. A reggel **beszélgető körrel** kezdődik, ahol mesélhetnek magukról. A **tanítási órák** 45 percesek, ezt az időtartamot fokozatosan kívánjuk elérni. Mivel a 6-7 éves gyermek tartós figyelme 20-25 perc, az órák kezdetben rövidebbek, s hosszabbak a szünetek. Körülbelül egy hónap elteltével elérjük a 45 percet, de időnként mozgásos lazító játékot iktatunk be.

Az **önálló tanulás** részben délelőtt, részben délután történik. Az eltérő tanulási tempó miatt ebben az esetben a **differenciált feladat adásával** lehet az összhangot megteremteni. A délelőtti és a délutáni időszakban is rendszeresen van **szabadidő**, mely a kikapcsolódást, a tanóra fegyelmeiből való oldást teszi lehetővé. A szabadidő eltöltésének lehetőségei: levegőn való mozgás, könyvtárlátogatás, játék, **kézműves foglalkozás**.

Az iskolaotthon nagymértékben megkönnyíti mind a gyermek, mind a szülő mindennapjait. Elkerülhető az igen megterhelő mindennapos táskacipelés. **Egyenletesebb terhelést** biztosítva a gyermek az iskolában – tanítói segítséggel – tanul meg tanulni.

Az egész napos oktatás keretében továbbra is kiemelten foglalkozunk a tehetséggondozással, valamint a hátrányos helyzetű, a lassabban érő, vagy részképesség zavarokkal küzdő gyermekek felzárkóztatásával. A pedagógusok munkáját **szakképzett logopédus** segíti. Programunkban folytatjuk a **mindennapos játékos testmozgást**, amely mellett a gyerekek művészeti iskolai tanszakokra jelentkezhetnek: zene, néptánc, drámajáték. **Mindezek segítik tanulásukat, harmonikus testi és lelki fejlődésüket.**

Az iskolaotthon adta nevelési lehetőségek

Társas kapcsolatok, közösségi élet

- személyes kapcsolat kialakítása minden gyerekkel
- otthonosság érzésének erősítése
- közösségért végzett munka, megbízás (felelősi rendszer)
- összetartozás érzésének erősítése
- gyerekek közötti társas kapcsolatok fejlődése
- kölcsönös udvariasság, felnőttekkel, egymással
- egymás köszöntése név- és születésnapon
- szabályok alkotása, önkormányzó képesség kialakítása
- együttes tervezgetés, tevékenység (meglepetés, kirándulás, stb.)
- egyéni törődést igénylő tanulók kiszűrése, fejlesztésük

Önálló tanulásra nevelés

- objektív, szubjektív feltételek megteremtése (nyugodt körülmények között, pihenten, szívesen dolgozzanak)
- tanulási technikák elsajátítása évfolyamonként meghatározva
- gondos tervező munkával segítségükre lenni, kivel foglalkozunk egyénileg
- felzárkóztatás – tehetséggondozás folyamatosan,
- versenyekre felkészítés
- önművelés igényének, szokásának, készségének ki- ill. továbbfejlesztése

A szabadidő hasznos eltöltésére nevelés

- rengeteg játéklehetőséget biztosítva megtanítani játszani tanulóinkat
- változatos tevékenységformák: bábozás, dramatizálás, szerepjátékok, manuális tevékenységek, könyvajánlás, stb.
- gyűjtőmunka
- közös tervezés, többféle, ajánlott tevékenységből választhatnak
- nyomon követhetjük az egyes gyerek választását

III. A diák-önkormányzat a tanulók, a tanulóközösség jogi képviselője.

Célja, hogy az iskola tanulói együttesen és egyénileg is valós gazdái legyenek az iskolai élet azon részének, amelyre a Köznevelési Törvény, a Házi Rendszer és a Diákönkormányzat Szervezeti és Működési szabályzata felhatalmazást ad.

A diákönkormányzat az iskolai élet alábbi területeinek segítésében és szervezésében vesz részt:

- versenyeket hirdet és támogat (hulladékgyűjtés, szaktárgyi és sportversenyek, kulturális bemutatók),
- szabadidős programokat javasol (nyolcklub, sulidisco, mozi-, színházlátogatás, táborozás)
- hagyományokon alapuló, közösségépítő rendezvényeket bonyolít (iskolanap, farsang, gyermeknap, osztálykirándulások, bankett)
- dönt évente egy tanítás nélküli munkanap felhasználásáról.
- Figyelemmel kíséri a bejáró tanulók utazási feltételeit, ha szükséges, javaslatot tesz annak javítására

Közösségfejlesztő feladataink a diákönkormányzat működésével kapcsolatban:

- biztosítani a diákjogok megismerését, érvényesülését iskolánkban
- megteremteni a képviselőket a tanulók és tanulóközösségek érdekeinek
- évente alkalmat adni arra, hogy a tanulók minden olyan érdemi kérdésben szót kapjanak, amely az egyén és a közösség életét érinti (Diákközgyűlés)
- lehetőséget nyújtani arra, hogy a tanulók tervezzék, szervezzék programjaikat, részt vegyenek a végrehajtásukban és azok értékelésében

5 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Iskolánk Sárszentmiklósi városrészének közepén fekszik, de az általános iskoláskorú gyermekeket Rétszilas, Pusztægres, Sárhatvan, Nagyhörcsök településrészekről, valamint 2007-től Nagylókról (7.-8. o.) is fogadja.

Ez a tény nagymértékben meghatározza tanulóink összetételét, a családi háttér alapján azokat a szociokulturális jellemzőket, amelyek befolyásolják pedagógiai munkánkat. A gazdasági, megélhetési, kulturális hátrányok, a munkanélküliség hatásai tükröződnek a gyermekek nagy részének lehetőségeiben, teljesítményeiben, viselkedési és beszédkultúrájukban egyaránt. Ők az átlagosnál is több törődést, odafigyelést, türelmet és szeretetet igényelnek.

Iskolánk napi gondja a közösségbe illeszkedés hatékony megsegítése. A beilleszkedési, magatartási nehézségek a gyerekeknél érzelmi és szociális alkalmazkodási zavar megnyilvánulásai, vagy tanulási nehézség, tanulási zavar másodlagos tünetei (kudarchelyzetek, önértékelési zavarok, negatív énkép miatti kompenzációs technikák). Okai között tehát biológiai és környezeti tényezők is megtalálhatók. A normától és az általánostól eltérő viselkedés negatívan befolyásolja a tanuló fejlődését, iskolai teljesítményét. A megsegítés eszköze a prevenció, a szűrés.

Az 1-3. osztályban a tanév elején készített felmérés alapján szervezzük a további munkát. (rövid DIFER)

A felmérés a következő területekre terjed ki:

1. A gyerekek viselkedése (megfigyelés)
2. Általános tájékozottság (beszélgetés)
3. Beszédkészség, beszédhibák (beszélgetés)
4. Számolási készség, számfogalom (feladatlap)
5. Téri orientáció, testséma (feladatlap, megfigyelés)
6. A gondolkodás fejlettsége (teszt)
7. A figyelem vizsgálata

Az osztályfőnök írásos jelzése alapján arról, hogy a tanuló beilleszkedési zavarral küzd, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. A vizsgálatok megkezdése előtt minden esetben a szülő beleegyezését kell kérni.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai feladataink, tevékenységek:

- okok feltárása, szűrés, (amennyiben szükséges) szakértői vizsgálat, komplex diagnózis
- fejlesztési terv készítése – gyógypedagógus szakember közreműködésével
- a gyermek elfogadása, csak a tett elítélése
- a jó oldalak megerősítése, sok-sok feladat a csoportban
- kapaszkodó, segítőtárs biztosítása
- azonos motivációk, minden felnőtt egyforma hozzáállása
- váratlan reagálás a provokatív viselkedésre
- az ismeretek közvetítése, a tanterv teljesítése során olyan speciális módszerek, eszközök, technikák alkalmazása, amelyek a tanulási nehézségből, sajátos nevelési igényből eredő beilleszkedési, magatartási problémákat figyelembe veszik
- a szülők felé tanácsadás, meggyőzés, együttműködés kérése
- a szülők bevonása a fejlesztő munkába

6 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tehetség, képesség kibontakoztatása érdekében feladataink:

- a képesség, tehetség felismerése, tudatosítása, fejlesztése, sajátos nevelési igényű tanulóinknál a hiányzó képességek kompenzálása a meglévőkkel
- kiegészítő ismeretek, élmények nyújtása
- az iskolai rendezvények színvonalának emelése
- az iskola jó hírnevének erősítése
- az információs, kommunikációs technológia megismertetése

Tanulóinknak, akik egy-egy részterületen vagy műveltségi területen kiemelkedő képességűek, lehetőséget kapnak tehetségük kibontakoztatására a következő formákban szervezett tevékenységeken:

- ❖ Tanórán differenciált, csoportos, páros és egyéni munka
- ❖ Csoportbontás idegen nyelv, számítástechnika órákon, drámapedagógiai órákon
- ❖ Választható órák

- Testnevelés
- *Matematikából nívó csoportok alakítása 5-8. osztályban*

Nívócsoportos oktatásra jelentkezés szempontjai:

- legalább jó osztályzat matematikából
- az alapkészségek megfelelő foka
- matematikai logika
- feladatmegértés, pontosság
- önellenőrzési készség

A nívócsoportos oktatás kiindulópontja egy mérés a hatodik évfolyam végén. A mérőlapokat a matematika munkaközösség állítja össze. A képzés eredményvizsgálattal zárul a nyolcadik évfolyam végén.

- Középszintű felkészítő óra 8. osztályban matematikából és magyarból
- *Dráma*
- *Hangverseny*
- *Tanulmányi kirándulás*

- ❖ Az önálló ismeretszerzés, kutatás ösztönzése
- ❖ Tanórán kívüli tevékenységek:
 - ✓ Szakkörök: sakk, informatika, idegen nyelv, újságírás, kézműves, gyöngyfűzés
 - ✓ Énekkar, népdaléneklés
 - ✓ Iskolai, területi, országos felmenő rendszerű tanulmányi és sportversenyekre, szaktárgyi pályázatokra készítjük fel tehetséges tanulóinkat
 - ✓ Csoportos és egyéni házi és területi versenyeket szervezünk az iskolánkban (helyesírási, szépkiejtési, vers- és prózamondó, különböző sportágak)
 - ✓ Napközi
 - ✓ Tanulószoba
 - ✓ Idegen nyelv tanulásának lehetősége önköltséges formában

Együttműködési szerződés keretében kínál tanszakokat a művészeti alapiskolával (dráma, néptánc) és a Violin Sárbogárdi Zeneiskolájával (zongora, furulya, rézfúvós, szolfézs).

7 Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelem rendszerének működtetésével biztosítani kívánjuk, hogy a gyermekeket veszélyeztető problémákat időben felismerjük, segítséget tudjunk nyújtani azok leküzdéséhez. Célok:

- A gyermekek életútjának figyelemmel kísérése.
- A hátrányos megkülönböztetés elkerülése.
- Az egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség megteremtése.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink:

- Közreműködünk (családlátogatás, rendszeres kapcsolattartás a családokkal, környezettanulmány) a tanulóink fejlődését veszélyeztető okok felderítésében
- Pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, elhárítására, ellensúlyozására, hogy a ránk bízott gyermek leküzdje azokat a hátrányokat, amelyek születése, családi, vagyoni helyzete, sajátos nevelési igénye vagy bármilyen más ok miatt fennállnak
- Kiemelt figyelmet fordítunk az igazolatlan hiányzások megelőzésére, csökkentésére
- Biztosítjuk, hogy tanulóink megismerjék jogait, véleményt tudjanak mondani az őket érintő kérdésekben
- Szükség esetén intézkedést kezdeményezünk a gyermek érdekében

A tanulókkal a tanítási év megkezdésekor, valamint szükség szerint életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően ismertetjük az egészségük, testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokat, a tilos és elvárható magatartásformát, és ezt az osztálynaplóban is dokumentáljuk.

A titoktartási kötelezettségre és a személyiségi jogok védelmére tekintettel adatbázisban tartjuk nyilván és ennek alapján segítjük a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat. Részükre integrációs, képességkibontakoztató felkészítést szervezünk.

Iskolánkban gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti és hangolja össze az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. Munkáját úgy szervezi, hogy a gyermekek hozzá tudjanak fordulni, segítséget tudjanak tőle kérni. Szükség esetén közvetítőként lép fel a tanulók, szülők, pedagógusok, az intézmény vezetői között. Tevékenysége kiterjed a családok, a szülők megsegítésére is.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős

- 1) az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat, hogy hol, milyen problémával fordulhatnak hozzá, illetve az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel
- 2) pedagógusok, tanulók, szülők jelzése után családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét (szükség esetén a családsegítő munkatársaival együtt)
- 3) amennyiben veszélyeztető körülményt észlel, az igazgató által átruházott jogkörénél fogva értesíti a gyermekjóléti szolgálatot, a gyámhatóságot
- 4) az iskolavezetés, a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz esetmegbeszéléseken
- 5) tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén támogatás nyújtását kezdeményezi
- 6) az iskolában jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, telefonszámát
- 7) részt vesz az iskola egészségnevelési, felvilágosító programjában

A tanulókat és szüleiket a tanév elején írásban tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy hol, milyen időpontban kereshető fel.

A gyermek- és ifjúságvédelem érdekében a következő szervezetekkel, személyekkel működünk együtt: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Jegyző, Iskolaorvos, védőnő, ÁNTSZ, Városi rendőrkapitányság

8 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

„Az oktatás-nevelés akkor igazán eredményes, ha a tanulók eltérő képességeit, adottságait figyelembe és alapul véve a pedagógusok a lehető legtöbbet hozzák ki belőlük.”⁴

A tanulási kudarcoknak (sikertelenség, gyenge iskolai teljesítmény, tartós teljesítményromlás, bukás) sokféle oka lehet. A legjellemzőbbek: helytelen napirend, hibás tanulási szokások, nem támogató családi háttér, magatartási, beilleszkedési nehézség, tanulási zavar, sajátos nevelési igény. Az okok feltárását célzó vizsgálat az iskola javaslatára, a szülő egyetértésével indul – lehetőség szerint minél korábban, 1-4. osztályig –, a nevelési tanácsadótól, szakértői bizottságtól szakértői vélemény készítését a szülő bármikor kérheti.

Az iskolai sikertelenség megelőzését, csökkentését segítő pedagógiai feladatok és tevékenységek:

- szeretetteljes légkör megteremtése
- közvetlen és folyamatos kommunikáció a vezetés, a pedagógusok és a diákok között
- az eredményes tanuláshoz szükséges környezet megteremtése
- a szülőkkel való együttműködés elmélyítése, legalább évi 5 találkozás megszervezése a HHH-s tanulók szüleivel
- a tanárnak fokozottan figyelnie kell a tanulók állapotára. A tanári magatartás és hangnem oldottságot, nyitottságot és emellett határozottságot kell, hogy tükrözzön
- tanórákon fontos a differenciálás, a páros vagy csoportos munka gyakorlása, hogy a tanulók együttműködési képessége, szociális érzéke fejlődjön
- a képességeknek megfelelő, egyértelmű követelménytámasztás, következetes ellenőrzés
- pedagógiai tanácsadás ahhoz, hogyan tervezzék tanulásukat, hogyan fejlődjön, gazdagodjon személyiségük, másrészt a nehéz élethelyzetekből való kilábalásban is próbálják támogatás nyújtása (pl. családi vagy egészségi problémák stb.)
- HHH-s, SNI-s, NT-os tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján
- háromhavonta kompetencia alapú értékelés az integrációs felkészítésben résztvevő tanulóink segítése érdekében
- szükség szerint számítógépes, diszlexia-megelőző program szerint foglalkoztatott csoportot indítunk, melynek óraszámát a választható órák keretéből biztosítjuk.
- figyelemfejlesztő tréning, önismereti tréning
- a tanulás tanítása tanórákon
- csoportbontás a differenciálás érdekében a választható órák időkeretéből
- elsőtől negyedik osztályig iskolaotthonos oktatási formában tanítunk, a szükséges felzárkóztató foglalkozást, egyéni fejlesztést ezen belül biztosítjuk
- a felsőbb évfolyamokon is tartunk korrepetálásokat a gyengén teljesítők számára egyénileg vagy csoportosan
- szülői kérelemre az engedélyezett csoportszámtól függően 4-8. évfolyamig napközis foglalkozást, tanulószobát biztosítunk a tanulási kudarc megelőzésére, a felzárkóztatás segítésére
- amennyiben tanköteles tanulóink a tanulmányi követelmények nem teljesítése miatt második vagy további alkalommal ismétli meg ugyanazt az évfolyamot, lehetővé tesszük egyéni foglalkozáson való részvételét.
- a sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozását fejlesztő programunk alapján látjuk el.

9 A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja

Sajátos nevelési igényű az a gyermek, tanuló:

- aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján: testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista vagy halmozottan fogyatékos,
- aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, figyelemzavar)

Az iskolánkban oktatott sajátos nevelési igényű tanulóink állapotuknak, személyes adottságuknak megfelelő, különleges gondozásban, rehabilitációs ellátásban részesülnek.

Alapelvek

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban történik.

A másságot elfogadó környezetet alakítunk ki.

Az együttnevelés során érvényesítjük a habilitációs, rehabilitációs szemléletet, sérülés-specifikus módszereket, eljárásokat alkalmazunk.

Célok

- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél, tanulóknál is pedagógiai-művelődési programunk általános célkitűzéseinek megvalósítására törekedünk
- Az együttnevelés vállalásával a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását segítjük
- A gyermekeket, tanulókat különleges gondozási igényeik figyelembe vételével, a számukra megfelelő területeken fejlesszük
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl, a követelmények igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységek közös céljai és feladatai

- Az illetékes szakértői bizottság által megállapított fogyatékból, rész-képesség gyengeségből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- Az esetlegesen szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megsegítése
- Az egyéni boldogulást, társadalmi beilleszkedést segítő tulajdonságok fejlesztése

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározza a sajátos nevelési igényű tanuló:

- életkora, pszichés és egészségi állapota,
- képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- szociokulturális környezete,
- az együttműködés a szülővel, szakmai szolgáltatással, családsegítővel

A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások egyéni vagy csoportos formában tarthatók. A dokumentálás egyéni fejlődési lapon történik.

Feladatok

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelésében-oktatásában résztvevő pedagógus:

- a tantárgyi tartalmak- egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait figyelembe veszi
- egyéni fejlesztési terv (2-6 hónapos időszak) alapján egyéni haladási ütemet biztosít, differenciált módszereket, technikákat alkalmaz
- folyamatos értékelés, teljesítményelemzés alapján újrafogalmazott egyéni fejlesztési tervet készít
- egy-egy nevelési, tanulási helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedéshez
- együttműködik a gyermeket, tanulót nevelő-oktató többi pedagógussal, szakemberrel

A gyógypedagógus:

- segíti a komplex pedagógiai diagnózis értelmezését
- közreműködik az egyéni fejlesztési terv készítésében
- rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztést végez
- javaslatot, szakmai tanácsokat ad speciális módszerekre, eszközökre, környezetre

9.1 A sajátos nevelési igény típusai szerinti iskolai fejlesztés

9.1.1 A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos az a tanuló, akinél veleszületett vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság, mely tünetek együttesen tanulási akadályozottságot is kiválthatnak.

Az iskolai oktatás, logopédiai ellátás a beszédbeli akadályok jellegétől függ (megkésett beszédfejlődés, diszfázia, diszlália, orrhangzós beszéd, dadogás, hadarás, diszfónia, disarthria, mutizmus, diszlexia, diszgráfia, súlyos beszédészlelési és megértési zavar).

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai megegyeznek a NAT-ban és a helyi tantervben alkalmazott szakaszolással, a fejlesztési feladatok, tartalmak megvalósítása általában lehetséges. Az első évfolyam anyagának két tanévre történő elosztása indokolt lehet.

Alapelvek, célok, feladatok

Az együttnevelés a beszédfejlődést szolgálja. Meghatározó a sokoldalú perцепciós fejlesztés, fontos a transzferhatások tudatos kihasználása.

- a fejlesztés legyen tudatos, tervszerű, valósuljon meg a folyamatkövetés
- jelentsen segítséget a szülők támogató együttműködése
- motiválás a beszédhiba leküzdésére
- felkészítés az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére
- az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő, különösen az írás- és olvasási nehézséggel küzdő tanulók esetében

A pedagógiai rehabilitáció:

- logopédiai egyéni és csoportos terápia

Egészségügyi rehabilitáció formái:

- gyermekneurológiai vizsgálat és ellátás, pszichológiai vizsgálat és ellátás
- gyógyújszás

9.1.2 A pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók

Részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia), hiperkinetikus- és figyelemzavar, a pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége áll sok esetben a súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási problémák hátterében. Általános jelek ezeknél a tanulóknál:

- általában érzékenyebbek a meteorológiai változásokra,
- fáradékonyabbak az átlagnál, nehezen tűrik a zajokat, nehezen viselik el a várakozási feszültséget,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, egyedüllétre,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

Alapelvek

Fejlesztésük gyógypedagógiai tanár és/vagy pszichológus közreműködését igényli, rehabilitációs célú órakeretben, egyéni terápiais terv alapján.

Indokolt esetben menetesítés - a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

Kiemelt feladatok

- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása,
- a kudarcűrő-képesség növelése,
- az önállóságra nevelés.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT alapján a helyi tantervben rögzítettektől. Indokolt lehet az első évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának az időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

A helyi tantervben leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek, azok fejlődési útjai, módjai, és kialakulásuk időtartama módosulhat, mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban a megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ebből a szempontból fontos a gyermekneurológiai, a fülészeti, valamint a szemészeti vizsgálat, szükség esetén az érzékszervi gyógyítás. A gyógypedagógiai tanár által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

9.1.2.1 Diszlexia, diszgráfia

A diszlexia az intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Általában differenciálatlan az aktív szókincs, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körülírja a fogalmat.

Az olvasás tanulása során nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévesztések fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegtérítés.

A súlyos olvasás-írászavar irreverzibilis, maradványtünetei a közép- és felsőfokú oktatásban, illetve a felnőttkorban is feltűnnek és fennmaradnak.

Diszgráfia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előrehaladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának folyamata.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a diszgráfias tanulók.

A fejlesztés célja:

- alakítsuk ki a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készséget
- fejlesszük a kifejező képességét
- segítsük az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a testséma biztonságának kialakítása,
- a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel,
- az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.

9.1.2.2 Diszkalkulia

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Súlyos elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- a testséma kialakítása,
- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,

- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

9.1.2.3 Hiperkinetikus- és figyelemzavarok

Már az első öt évben kialakuló tünetegyüttes, melyet jellemez a tevékenységek csapongása, a figyelmetlenség, a nagyfokú impulzivitás, a szabályok gyakori megszegése, megfontolatlanság, többszöri konfrontálódás a társakkal. Gyakori a kognitív működések zavara, illetve a nyelvi és motoros képességek fejlődésének késése. Másodlagos szövődménye az aszociális viselkedés és csökkent önértéktudat.

9.1.2.4 Magatartási zavarok

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartássémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcoság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés feladatai:

- A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és más szakemberekkel.
- A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

9.1.3 A testi fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermek, tanuló

Mozgáskorlátozott az a gyermek, tanuló, akinél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. Speciális nevelési szükségletét meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, annak formája, mértéke és területe.

Az eredményes integráció feltétele a nevelőtestület egyetértése a sérült tanuló fogadására. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

Az iskolai fejlesztés szakaszai megegyeznek a NAT pedagógiai szakaszolásával.

A mozgáskorlátozott gyermek iskolakészültsége általában indokolja, hogy az első évfolyam teljesítésére a helyi pedagógiai program egy tanévnél hosszabb időt (két tanév) biztosítson, de szükség esetén a további pedagógiai szakaszok is szerveződhetnek hosszabb időszámban.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció biztosít nagyobb esélyt az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre. Ennek érdekében szükséges:

- a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, beszédhiba, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése vagy csökkentése;
- a pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése, mivel a szenzomotoros zavar dyslexiához, apraxiához vezethet és ez tanulási problémákat idézhet elő;
- a tanulók folyamatos logopédiai fejlesztése, különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás gyermekek esetében a speciális szomatopedagógiai és logopédiai terápiára. Mindez szervesen illeszkedik a komplex rehabilitációs célú programba;
- a kórforma és mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés;
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre;
- az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülés-specifikus egyedi eszközök biztosítása;
- a nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a gyermek más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját és a média segítségével biztosítsa a számára elérhetetlen élményeket;
- a gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása;
- alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaeorientáció;
- a mozgáskorlátozottak jogi lehetőségeinek és érdekvédelmének (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

Alapelvek

A sérülésből adódó hátrányos következményeket csökkentése, ellensúlyozása.

A képességek tervszerű fejlesztése annak érdekében, hogy a gyermekek mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket a környezetükben, a társadalomban.

Biztosítani kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret, illetve az ehhez szükséges eszközöket (pl. lejtő, kapaszkodó).

Célok

- alakítsuk ki a tanulóknak az egészséges énképet és önbizalmat,
- növeljük a kudarctűrő képességüket,
- önállóságra neveljük őket.

Feladatok

- az író, rajzoló és eszközhasználó mozgást, a hallásra, beszédészlelésre támaszkodó tevékenységek fejlesztése
- reális, pozitív énkép kialakítása
- mozgásnevelés, a mozgásbiztonság kialakításának támogatása
- elektronikus eszközök, a média használata
- az egyénre szabott tanulás módszereinek megválasztására.
- törekvés mozgáskorlátozottságuk okának, következményeinek, a számukra nem javasolt mozgásoknak a megismertetésére
- elérhető pályák, munkahelyek megismertetése, az ezek iránt való érdeklődés felkeltése.

9.1.4 Az autisztikus tanuló

Az autizmus az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következménye.

Az autisztikus viselkedésű tanulók négy típusba sorolhatóak:

1. Izolált típus: társas kapcsolatokat nem kezdeményező, a kezdeményezést, társas helyzeteket kerüli, elutasítja, nem érti. Általában értelmi fogyatékos, gyakoriak a szenzoros ingerfeldolgozás zavarai is. A legrosszabb prognózisú, legnehezebben tanítható alcsoport.
2. Passzív típus: szociálisan nem kezdeményező, a közeledést passzívan elfogadja, gyakran jól irányítható. A legjobban tanítható, legjobb prognózisú a későbbi beilleszkedés lehetősége szempontjából is. Passzivitása, együttműködési készsége miatt nehéz észrevenni, amikor már nem követi a tananyagot, csak jelen van, illetve rugalmatlanul, formálisan „tanul”.
3. Aktív, bizarr típus: szociálisan aktív. Viselkedése gyakran a helyzethez nem illő, szokatlan módon, esetleg sokat kezdeményező. Kapcsolatteremtése egyoldalú, a partner személyiségét, szándékát nem veszi tekintetbe, saját érdeklődési körbe tartozó témákra, kérdésekre szorítkozik.
4. Merev, formális típus: főként a serdülő- és felnőttkorban, a legjobb értelmű és beszédszintű autisztikus személyekben alakulhat ki a jellegzetes viselkedés, amelynek háttérében erős kompenzációs igyekezet áll.

A gyermekek fejlődésük során többször is típust válhatnak.

Az autisztikus tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

- Az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése
- - A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt - a továbblépés előtt - külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert az egészséges gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autisztikus gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek,
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.),
- figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb.,
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása,

- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók,
- önkiszolgálás, önellátás,
- saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata,
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása,
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása,
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása

A tanítás szempontjából jellemző tulajdonságok:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya. Legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat, a tárgyaktól megkülönböztesse.
- A szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak - gyakran teljes - hiánya. Többnyire nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezebben a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek és az önellátás vagy a mechanikus és a személyes memória közötti szakadákszerű különbség.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.

Erősségek, amelyekre építeni lehet:

- A megfelelő szintű vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken - pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene - viszonylag jó képességek.

Nehézségek, amelyekkel számolni kell a tanítás során:

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.).
- Figyelemzavar gyakorisága.
- Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizumotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Emlékezetfelidézési problémák (speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.

- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Képességek, ismeretek önálló változatos alkalmazásának hiánya (még beszédhasználatban is).
- Gyermekközösségekben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

Speciális módszerek az autisztikus tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képesség- és készségprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon és a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.
- Segédeszközökkel berendezett környezet és eszköztár kialakítása (az időbeli és téri tájékozódás, vizuális információhordozók, augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).
- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
- A szociális fogyatékkal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek szintjének megfelelő és szociális vonatkozásaitól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).
- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető kognitív viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

Az autisztikus tanulók fejlesztésének pedagógiai szakaszai

Az autisztikus tanulók iskolai fejlesztését a szociális-kommunikációs készségek fejlesztése és a rugalmasabb viselkedérepertoár kialakítása határozza meg. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai általában módosításokkal egyeznek meg a NAT alapján a helyi tantervben rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A módosításokat az egyéni fejlesztési tervekben kell meghatározni a gyermekek egyéni szükségleteinek, fejleszthetőségének megfelelően. Az 1-4. évfolyam elvégzéséhez általában hosszabb időkeretre van szükség. A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell az autisztikus tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tanterv alapján az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

Fejlesztési feladatok

- a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a reális önértékelés és pozitív énkép kialakítása érdekében
- a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása
- a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása
- a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat
- saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően nemzeti kultúránk értékeinek megismertetése

- látható, megtapasztalható élmények (pl. művészi alkotások, ismeretterjesztő filmek) segítségével nyújthatunk ismeretek nyújtása az egyetemes kultúra értékeiről
- a helyes szokásrend és a személyes biztonságra való törekvés kialakítása
- a kölcsönös, hatékony, közérthető kommunikáció kialakítása
- az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete kulcsfontosságú a tanulás szempontjából
- a helyes étkezési, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása els
- helyes szokásrend kialakításakor alapozhatunk a tanulók merev, szabálytartó viselkedésére
- a megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtani
- a viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést, ami fontos az egészség megőrzése szempontjából
- a pályaaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget figyelembe kell venni. Fontos cél, hogy a tanuló lehetőség szerint a speciális érdeklődési köréhez kapcsolódó szakmát választhasson.

Az autisztikus gyermekek integrációja

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció csak akkor indokolt, ha egyértelműen az autisztikus gyermek javát szolgálja. Az integráció szükségességének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak.

A tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről

- a) a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens,
- b) jól előkészített, ütemezett fejlesztési terv,
- c) speciális eszközök, módszerek és környezet,
- d) együttműködés a családdal
- e) a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatása,
- f) szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás.

Szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében.

Az integrált autisztikus gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

9.1.5 A súlyosan és enyhébben hallássérült gyermek

A súlyosan hallássérült - siket - és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A hallássérült tanulónál - a hallás hiánya vagy csökkenése miatt - a szokásostól eltér a nyelvi kommunikáció fejlettsége (szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.), és ennek következtében a megismerő tevékenység és egyes személyiségjegyek fejlődése. A tanuló nyelvi kommunikációs szintje az esetek jelentős részében nem korrelál életkorával, hallásállapotával - attól pozitív és negatív irányban is eltérhet.

A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazása megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a fejlesztés megkezdésének ideje.

A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs eljárások folyamatában valósul meg. A komplex ellátás a korai és óvodai nevelésre építkezve, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással, a nagy teljesítményű hallókészülékek, hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal történik. A felsoroltak együttesen határozzák meg a hallássérült tanuló eredményes nevelhetőségét, oktathatóságát.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek.

Az együttnevelés egyéni döntést igényel. Alapja az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye. A hallássérült tanuló fejlesztési stratégiájának kialakítását segíti a szakirányú végzettségű, integrált oktatásban tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus. Az eredményesség érdekében szükség van a szülők és az iskola együttműködésére.

Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás).

Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a hallássérültek iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás, - mint pedagógiai szakszolgálat, és szervezett továbbképzés, egyéb pedagógiai-szakmai szolgáltatás

A hallássérült tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, de mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

Fejlesztési feladatok:

- a tananyag és követelmény, értékelési mód meghatározása a tanuló sérülésének figyelembe vételével
- minden segítséget kapjon meg tanulási nehézségének leküzdéséhez
- segíteni abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve a munka világának aktív részesévé váljanak
- törekedni kell arra, hogy a vizuális úton szerzett ismereteknek valóság-hű tartalma legyen, az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze

- a szókincs, fogalmak bővítése, nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.
- szükséges a társadalmi kapcsolatépítés, kapcsolattartás formáinak elsajátítása, gyakorlása
- közvetlen élmény nyújtásával lehet hatékonyan ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez. A tanulók szemléletének, nyitottságának formálásában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni szélesebb környezetükben élő (sors) társaikkal
- megfigyelés, tevékeny részvétel útján lehet hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, óvásának felismeréséhez
- a tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek stb.) feltárása
- az információs kommunikációs technológiák megismertetése kiemelt pedagógiai feladat, mert ezáltal gazdagodnak az információszerzés lehetőségei.
- szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten - azokat az okokat, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták
- életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, kerüljék az ártalmas, utánczó magatartási formákat (dohányzás stb.).

-

9.2 Az egyéni fejlesztési terv készítésének folyamata (MIP)

1. Komplex pedagógiai diagnózis (az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye tartalmazza)
2. A fő fejlesztési irányok kijelölése
3. A kiemelt fejlesztési területek meghatározása
4. A fejlesztendő területek lebontása feladattípusokra
5. Ütemezés
6. Munkamegosztás a fejlesztésben (a csoportban, az osztályban nevelők, tanítók bevonása a pedagógiai munkába, esetmegbeszélések)
7. A megvalósítás színterei (foglalkozások, tanórák)
8. Visszacsatolás, kontrollvizsgálat

9.3 A fejlesztés szervezeti keretei

- csoportban, tanórán közösen
- differenciált csoport-, osztálymunkában
- egyéni foglalkozás keretében
- kiscsoportban
- kiemelve a csoportból, osztályból szakember bevonásával
- szabadidőben
- otthon

10 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Sárbogárd város és környéke, beiskolázási körzetünk: Sárszentmiklós, Rétszilas, Pusztaegres, Sárhatvan, Nagyhörcsök, Nagylók (7-8.o.) Fejér megye déli, egyik legelmaradottabb részén található. Kevés a munkahely, az iskolázottabb réteg száma alacsonyabb, a rossz szociokulturális státuszú családok száma, a munkanélküliség magasabb az országos átlagnál. Ez utóbbi évek óta tartósan 10-13% körüli.

A szociális helyzetre vonatkozó információk kezelése csak a személyiségi jogok tiszteletben tartásával történhet, ezért az eljárás módját tapintatosan, személyre szólóan, közvetlenül az érintettel beszéljük meg. Ebből adódóan mindez elsősorban az iskolavezetőségnek, osztályfőnököknek és iskolánk gyermek- és ifjúságvédelmi felelősének feladata. Munkájukat iskolai adatbázis segítségével, éves ütemterv alapján végzik. Cél: A szociális hátrányok enyhítése, kompenzálása, az egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség megteremtése. Alapvető fontosságú a tanulók önismeretének, pályaismeretének fejlesztése, az érdeklődés, a képesség szerinti pályaválasztás.

Feladataink:

- Integrációs felkészítés kidolgozása, megszervezése
- Ügyeletek biztosítása, ellátása (reggel, délután, iskolai szünetek)
- Jelzés a segítő hálózatnak (Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Gyámügy, Jegyző)
- A hátrányos körülmények között élő szülőket, tanulókat felvilágosítással, tanácsadással segítünk
- A sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülőket kellő időben bevonjuk a pályaválasztás folyamatába
- intézményen belüli szociális ellátások biztosítása

A segítségnyújtás módjai:

- ❖ Anyagi és természetbeni juttatás
- ✓ Központi-önkormányzati:
 - rendszeres gyermekvédelmi támogatás
 - tankönyvtámogatás, ingyenes tankönyv biztosítása
 - étkezési hozzájárulás
 - esetenkénti, alkalmi juttatások
- ✓ Alapítványi:
 - tanulmányi kirándulások támogatása
 - színház- és hangverseny-látogatások, múzeumpedagógiai foglalkozások támogatása
 - versenyek nevezési díjának átvállalása
 - nyári táborok esetenkénti támogatása
- ✓ Karitás:
 - karácsonyi ajándék
 - egyéni támogatás
- ✓ Napi ötszöri étkezés (kedvezmények igénybevételei lehetőségéről tájékoztatás)
- ❖ Tanórai, tanórán kívüli foglalkozás
- ✓ Buszra váró bejáró tanulók számára felügyelet biztosítása, az utazás, várakozás „minőségének” javítása
- ✓ Napközi, tanulószoba
- ✓ Pályaorientáció, amely nem csak a végzős osztályfőnökök feladata, hanem több tanévi folyamatos tevékenység
- ❖ Pályázatok figyelése, részvétel pályázatokon
- ❖ Az osztályfőnökök és a szaktanárok fokozottan figyelnek a hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi előrehaladására.

11 Környezeti és egészségnevelési program

„Egészséges felnőtt tud csak egészséges gyermeket nevelni!”

11.1 Az iskolai környezeti és egészségnevelés törvényi háttere

Pedagógiai programunk mellékletei tartalmazzák azokat a törvényi kereteket, illetve települési és intézményi dokumentumokat, amelyeket az egészség- és környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe vettünk.

11.2 Helyzetelemzés

Iskolánk közel egy évszázada vesz részt a közoktatásban, köznevelésben. A hagyományok, a hely szelleme, a nemzedékeket nevelő elődök példája napjainkban is hat az itt dolgozókra, a szervezet által képviselt értékekre, kultúránkra.

A Mezőföld elmaradottabb, déli részén elfoglalt kisvárosi helyzetünk, a falusi életmód és szokások ellentmondásai, előnyei, hátrányai befolyásolják környezeti- és egészségnevelésünk tartalmát, lehetőségeit.

Tantestületünk minden tagja foglalkozik a feladatkörének megfelelő szinten egészség- és környezeti nevelési kérdésekkel tanórákon és azon kívül. Mindkettő olyan nélkülözhetetlen területe az iskolai életnek, ahol csak együttes erővel, fokozatosan, lépésenként haladhatunk előre.

11.3 Alapelvek

- ❖ Iskolai nevelésünk az önmagukért és a környezetükért felelős személyiségeket állítja a középpontba. A testi-lelki egészség minden tevékenységünk alapja, az ember életének legfontosabb része. Iskolánkban ezért olyan értékrendszert képviselünk, amelyben a gyerekek között a szeretet, az együttműködés, a felelősség, a bizalom, a teljesítmény meghatározó szereppel bír.
- ❖ Iskolánk egészség- és környezeti nevelési programja elsősorban a megelőzésre és szemléletmódra irányul, arra, hogy pozitív irányba mozdítsa el az egészséggel kapcsolatos és környezettudatos magatartást, s ez által az egyéni és közösségi élet minőségét.
- ❖ A tanulók bevonásával, cselekvő részvételével végzett ismeretterjesztés, felvilágosítás tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon egyaránt megnyilvánul.
- ❖ A közoktatás a tananyag meghatározásával a mentálhigiénét, környezetvédelmet is szolgálja. Az iskola mindkét szempontból kiemelten fontos színtér, mivel nagy hatósugarú, a tanulók mellett a szülők csoportját is eléri.
- ❖ A pedagógusok példamutatása

11.4 Programunk hosszú távú céljai

- a) kialakítani az egészséges életmód és a mindennapi testmozgás igényét, elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat
- b) rávezetni a természeti és épített környezet szeretetére, védelmére és annak megőrzésére
- c) tudományosan megalapozva hangsúlyozni a környezettudatos fogyasztói magatartás hasznát, a globális összefüggéseket, a személyes felelősséget az egészség megőrzésében

11.5 Rövidtávú célok

- ✓ A környezeti és egészségnevelés, a tudatos értékrenddel bíró fogyasztói réteg kialakításának szándéka az iskolaműködés valamennyi területén jelenjen meg
- ✓ Erősítsük a tantárgyközi kapcsolatokat, hogy tanulóink egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket
- ✓ A pedagógusok ismerjenek meg új módszereket, sajátítsanak el új technikákat a témában
- ✓ Vonjunk be segítőként külső szakembereket

- ✓ A pedagógusok, az iskola dolgozói, hiteles példát nyújtsanak a gyerekeknek. Győzzük meg ennek fontosságáról a szülőket is
- ✓ Őrizzük meg, javítsuk az iskola tisztaságát
- ✓ Takarékoskodjunk a vízzel, villannyal, mindazzal, amit használunk
- ✓ Legyenek tanulóink környezetük, szülőföldjük védelmezői
- ✓ Tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon:
 - minden lehetőséget megragadni a környezeti és egészségnevelésre, a helyes fogyasztói magatartás kialakítására
 - erősíteni tanulóinkban a pozitív énképet (önismeret, önértékelés, önbizalom, önbecsülés)
 - gyakoroltatni a hatékony kommunikációt, fejleszteni a toleranciát, az empátiát a sokféleség, másság elfogadására.
 - megismertetni és alkalmazni az erőszakmentes konfliktuskezelési stratégiákat
 - interaktív módszereket kipróbálni (csoportmunka, önálló kísérlet)
 - felkészíteni természetvédelmi és egészségvédelmi versenyekre

11.6 Személyi és tárgyi feltételek

A program támogatásáért, végrehajtásáért felelős az iskolavezetés (ösztönöz, ellenőriz, értékeli). A megvalósítója elsődlegesen a biológia–földrajz–testnevelés–technika munkaközösség, közreműködnek az osztályfőnökök (évfolyamokra lebontva, feldolgozva a tartalmakat), napközis nevelők, szaktanárok.

Egészségügyi, mentálhigiénés koordinátor (a terület erősítése, napi kapcsolat a diákokkal, egyedi problémák kezelése): Csatári Ferencné

A megvalósítás része a program szellemének megfelelő környezeti, tárgyi feltételek biztosítása (tanterem, folyosók, udvar, étkeztetés, tisztálkodási feltételek)

A jövőben szakképzett egészségtanár alkalmazása várhatóan nagyban hozzájárulhat az iskolai egészség- és környezeti nevelési program működésének sikeréhez.

Az iskolai környezeti nevelés és egészségfejlesztés programjának célcsoportjai:

- tanulók- tanórákon, közösségi programokon, tanórán kívüli tevékenységeken keresztül bekapcsolódnak a programba
- a tantestület tagjai– kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve, tanítják a környezeti egészségvédelmi tartalmakat, magatartásukkal a megfelelő értékeket képviselik
- az iskola adminisztratív és technikai dolgozói – támogatják a tanári munkát, biztosítják a tárgyi feltételeket
- a szülők – a tanulók és pedagógusok közvetítésével, illetve előadásokkal, külső erőforrások felkutatásával válnak az iskolai környezeti és egészségnevelési program részesévé

11.7 A környezeti neveléssel és egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok a különböző szintereken

1. Épület és berendezése

Eredetileg 1939-ben épült négy tanterme. Az iskolát aztán többször bővítették, 1988-ban pedig teljesen felújították, két műhellyel együtt 18 tantermesre alakították, tornateremmel,

főzőkonyhával, ebédlővel. Közművekbe bekapcsolt, gáz központi fűtéses, a hőmérséklet megfelelő. Az építkezésnél természetes anyagokat használtak, az épület formája, külleme a környezetbe harmonikusan illeszkedik.

A világítás korszerűsítésére, külső tatarozásra, szigetelésre, a nyílászárók részleges cseréjére 2002-ben került sor. A még megmaradt régi ablakok helyett feltétlen hőszigetelt, újakat kell beépíteni.

A termék, csoporttermék mérete a tanulólétszámtól függően megfelelő. A fényviszonyok két szükségteremben nem jók. A sötétíthetőség ugyanezekben nem megoldott. A sötétítő függönyök folyamatos cseréjére is szükség lesz a jövőben az elhasználódás miatt.

A mosdók mennyisége, állaga, higiénias viszonyai megfelelőek. Karbantartásuk szükség szerint megtörténik.

Az iskolaépület belső kialakítása, berendezése, díszítése – a földszinti, régi, szűk folyosó kivételével –, gyermekbarát, a kiszélesedő terekben növények, a falakon színes falfestmény, tablók, faliújságok találhatóak. A folyosókon padokat helyeztünk el. A termekben elegendő a fogasok száma, az elhasználódás miatt szükség van a folyamatos pótlásra. Ugyanez igaz a tantermi berendezésekre. A beszerzés során figyelünk az egészségügyi szempontokra, tartósságra, minőségre, kényelemre, esztétikumra.

Az iskolánk technikai felszereltsége jó, telefonvonal, Internet, elegendő számú televízió, videó, magnós rádió, CD lejátszó, számítástechnikai felszerelés, szerszámok, kézműves eszközök állnak rendelkezésre a helyi pedagógiai program végrehajtásához. Az elhasználódás miatti pótlásra, állagmegóvásra, karbantartásra, korszerűsítésre folyamatosan szükség van, amit saját és külső forrásokból igyekszünk biztosítani.

A szünetekben a gyerekek két parkosított, játékokkal, padokkal berendezett udvart használnak, a tagiskolában egyet.

A kerékpárral járók számára biciklitároló áll rendelkezésre.

A nagylóki tagiskolában minden osztálynak (évfolyamonként 1-6.-ig egy-egy csoport) van tanterme, a taneszközjegyzék szerint bútorzattal. Ezek fokozatos felújítása pályázatokból, alapítványi támogatásból történik. (szekek, padok, szekrények, padozat)

Feladatok:

- közlekedésbiztonsági ismeretek tanítása
- balesetvédelmi oktatás (kiemelten testnevelés, technika, kémia órákon)
- veszélytérkép (veszélyes helyekről) készítése, időszakonkénti felülvizsgálata
- fák, cserjék ültetése az iskola környékén és az iskolakertben, a növények gondozása, pótlása, gyomtalanítás
- tanulmányi kirándulás évfolyamonként évente 1 az éves munkatervben szabályozott útvonalra és céllal.
- Projekt nap vagy napok (1-3) rendhagyó tanórákkal az osztálytermen kívül (múzeum, szabadban: erdő, vízpart stb.)
- szeméttárolók sűrítése, ürítése (szelektív hulladékgyűjtés)
- rendszeres tisztasági meszelések, festések, felújítások
- a dekorációhoz falitáblák felszerelése
- a mellékhelyiségekben WC papír, szappan, szeméttároló elhelyezése
- dohányzásra külön helyiség kialakítása
- portalanítás, gyakori szellőztetés, lábtörölők alkalmazása
- gázkazán szabályozása a takarékos fűtés érdekében
- víztakarékos öblítés, a csapok karbantartása
- környezetbarát takarítószer használata

2. Az iskolaudvar:

Iskolánknak két udvara van, egy parkosított főbejárata és egy kisebb belső tere. A két udvar közül az egyik teljes egészében betonozott, ez a felsősöké. Három telepített fa, körülötte növények – amit tanulóink gondolnak –, és padok oldják a tér komorságát. A kicsik udvarában fa játékokat, padokat helyezhettünk el az iskolai alapítványnak köszönhetően. Esős időben itt nagy a sár, ezért füvesíteni, vagy ha az nem válik be, a betonozott részt szeretnénk növelni a balesetvédelmi előírások betartása mellett. A tagiskolában hatalmas fák adnak árnyékot, a tágas udvar játéokra, szaladgálásra alkalmas.

Sportolásra, játékra a közeli – önkormányzattól használatba megkapott – szabad területen, „grundon”, az úgynevezett kispályán nyílik lehetőség. Ezen egy bitumenes, egy füves (két-két kapuval, kültéri kosárpalánkkal) és egy futópálya található. A nagylóki tagiskolában nagy méretű, jól karban tartott pályákon sportolhatnak jó időben a gyerekek.

Feladatok:

- szeméttárolók sűrítése, ürítése
- komposztálás
- utak sózása helyett ásványi örlemény használata
- az iskolai játszótér felszerelésének bővítése, biztonságvédelme, a homok cseréje
- füves pálya, futópálya folyamatos gondozása
- az aszfaltozott pálya felújítása, fajtékok, madáretetők gondozása, kihelyezése

3. Iskolai étkeztetés

Iskolánkban megfelelőek a körülmények, a tárgyi és személyi feltételek a napi háromszori étkezéshez. Korszerűen felszerelt főzőkonyhában, helyben főznek. Az ebédlő 120 személyes, négy csoportban fér be az iskola valamennyi tanulója. Az étkezési eszközök minősége, mennyisége megfelelő. A terítésben, a kiszolgálásban a gyerekek is részt vesznek.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a leginkább veszélyeztetettek az iskolában étkezzenek. Tanulóink 70%-a veszi igénybe az iskolai étkeztetést, 27%-uk itt tízórazik, ebédel és uzsonnázik, 4%-uk tízórazik és ebédel, 22%-uk csak ebédel, 13%-uk ebédel és uzsonnázik, 3%-uk csak tízórazik. Az összes iskolában étkezőből 46% részesül 50%-os kedvezményben.

Az étlap összeállításáért az ételmezésvezető a felelős, ezt az igazgató és az iskolaorvos is ellenőrzi. Az étlap összeállításánál elődleges szempont az egészségügyi miniszter és a belkereskedelmi miniszter 9/1985/x.23/EÜM-BKM számú együttes rendeletének, valamint az étkezésekkel kapcsolatos közegészségügyi szabályoknak a feltétlen betartása. Emellett figyelemmel kell lenni a gyermekek életkorára, igényeire és a változatosságra.

4. Mindennapos testmozgás

A mindennapi testmozgás biztosításával a célunk az, hogy a gyerekeknek életelemévé váljon a mozgás, mert ez egészséges fejlődésük elengedhetetlen feltétele. A foglalkozásokon elért sikerélmények személyiségük fejlesztését is szolgálják.

Gondoskodunk arról, hogy a tanulóink mindennapos testmozgása megvalósuljon. Ennek formái:

4. 1. Alsó tagozat

- tanórák (2004. szeptember 1-től heti 3 kötelező testnevelésóra az első évfolyamon, ezt követően felmenő rendszerben 4. osztályig)
- tanórán kívüli foglalkozások, játékos testmozgás heti 2 x 30 percben (amelyik nap nincs testnevelésóra)

4. 2. Felső tagozat

- tanórák heti 2 és fél óra kötelező testnevelésóra
- választható tanóra heti 0,5 óra testnevelés
- tanórán kívüli foglalkozások a tanulók érdeklődése, igénye szerint: sportkörök (évfolyamonként heti 2 óra), tánc, igény szerint úszásoktatás szervezése, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, túrák

4. 3. Külső kapcsolatok

- A helyi sportegyesülettel kialakított szoros kapcsolat révén sok tanulónk heti 2 labdarúgó edzésen vesz részt, melyhez az iskola biztosít helyet.
- Mivel iskolánkban nincs képzett gyógytestnevelés szakos tanár, ezért különös gondot fordítunk a testnevelés órákon történő tartást javító torna beiktatására, a meglévő eszközeink használatával. Személyes kapcsolatot tartunk az iskolaorvossal, melynek következtében a javulás figyelemmel kísérhető.
- Kutatómunkára, ismeretgyűjtésre lehetőséget nyújt a könyvtár szakkönyvekkel, folyóiratokkal, videó és CD tárral

4. 4. A tanulók fizikai állapotának mérése

A tanulók fizikai állapotának mérését évente 2 alkalommal – a korábban alkalmazott módszerek szerint – végezzük a „Hungarofit” teszt felhasználásával. A módszert kidolgozója, dr. F. Mérey Ildikó főiskolai docens, szabadon felhasználhatóvá tette az iskolák számára. Amennyiben a mérési eredményeket szeretnénk az országosan feldolgozott adatokkal összevetni, erre is van lehetőségünk. Az adatok rögzítésére, továbbítására excell táblázat szolgál.

5. Személyiségfejlesztés az iskolaszervezetben

A NAT szellemének megfelelő, az egész iskolát átható környezeti és egészségnevelés folyamatos szervezetfejlesztéssel érhető el. A szervezetfejlesztésben prioritást élvez a lelki egészségvédelem, amelynek tartalma az egyéni és közösségi kapcsolatok erősebbé, fejlettebbé, magasabb szervezettségűvé tétele.

Az egészségneveléssel összefüggő konkrét feladatok (káros szenvedélyek leküzdése, a helytelen életmód megváltoztatása illetőleg pozitív életvezetési ismeretek nyújtása, tevékenységek kipróbálása) megoldásának szinterei elsősorban a környezetismeret, biológia, földrajz, egészségtan, technika és osztályfőnöki órák.

5. 1. Tanórákon

Kiemelten az egészség-, környezet- és fogyasztóvédelem feladatait ellátó tanórák: környezetismeret, biológia, technika és életvitel, egészségtan, testnevelés, osztályfőnöki, magyar nyelv és irodalom, földrajz, kémia

Feladatok:

- Az egészség megőrzéséhez, a környezetet ismerő, óvó magatartás kialakításához szükséges ismeretek átadása, a készségek kialakítása, fejlesztése a szaktárgyakon belüli elméleti és gyakorlati tevékenységekkel.
- Ökológiai szemléletformálás
- A helyi tantervben tantárgyanként és a tanmenetekben is konkrétan megjelöljük a tartalmakat és az alkalmazni kívánt módszereket.
- Projektekkel dolgozunk ki a tantárgyközi kapcsolatok erősítésére. („Tiszta környezetet!”, „Az éltető víz”, világnapok: „Föld”, „Víz”, „Levegő”, „Madarak, fák napja”)

5. 2 Tanórán kívüli foglalkozásokon

Feladatok:

- Ismeretbővítés, gyakorlás, készségfejlesztés
- Tisztasági ügyelet megszervezése
- Papírgyűjtés és elszállítás megszervezése
- Részvétel pályázatokon, vetélkedőkön, kutatómunka, kiállítások, előadások szervezése,
- Örökbefogadási akciók (fa, terület, emlékmű)
- Faültetés (8. osztályosok)
- Az iskolai gyakorlókert és az udvarok parkosított részének gondozása, téli madáretetés
- Iskolaújságban „zöld” és „egészség” rovat,

Formái: napközi, erdei iskola, tanulmányi kirándulás (Múzeum, állatkert, botanikus kert, nemzeti park), kézműves foglalkozások (fafaragás, bődíszmű, festés-rajzolás), nyári táborok, előadások, projektek kidolgozása, kiállítások, plakátok, vetélkedők, egészségnapok, parlagfű mentesítési akció, hulladék- és papírgyűjtési akciók, iskolaújság

Célzott programok alkalmazása:

- DADA
- Táplálkozásról
- Szexualitásról
- Mozgásról
- NUTRIKID

Egészséges életmód kialakítása az iskolaotthonban, napköziben, tanulószobán

- önállóság az öltözködésben, étkezésben, eszközök, játékok összerakása, elrendezése
- tájékozódó képesség kialakítása, erősítése

- helyes napirend kialakítása, amely biztosítja az egészséges életkörülményeket, fejlődésükhöz szükséges biológiai feltételeket
- helyes étkezés, rendszeres, gondos tisztálkodás szokásainak kialakítása
- helyes WC-használat, zsebkendőhasználat
- helyes testtartás kialakítása
- szabad levegőn tartózkodás rendszeressége, mozgásigényük kielégítése
- balesetveszélyre folyamatos figyelemfelhívás
- alapvető közlekedési szabályok ismerete, betartása.

6. Iskolai drogstratégia

A drogstratégia alapjának a prevenciót, a megelőzést tekintjük. A prevenciós tevékenységben az egészség értékének hangsúlyozását és a döntéshozó képesség fejlesztését tartjuk a legfontosabbnak. Az egészségfejlesztésnek az ismeretátadáson keresztül a döntést, viselkedést, életmódot befolyásoló módszerekre kell épülnie.

Az illegális szerek elterjedése ugrásszerűen megnőtt az utóbbi években. Az úgynevezett „legális drogok”- dohányzás, alkoholfogyasztás pedig egyes irodalmak szerint „kapu drognak” tekinthetők. Így az egészségnevelésben kiemelt szerepet kell, hogy kapjon e két szenvedélybetegség megelőzése.

Jelenlegi helyzet, - problémák:

1. Szocializációs, viselkedésbeli hiányok, életmód- és szokásbeli problémák.
2. Családi környezet

Helytelen nevelés, csonka család, negatív szülői példa, szenvedélybetegség (alkoholizmus, dohányzás) alacsony szintű tanulmányi elvárások.

3. Kortársak befolyásoló hatása, mint veszélyeztető tényező.

Fő erősségünk: befogadó iskolaként, családias iskola vagyunk, ahol meleg szeretetben élnek a gyerekek, esélyt kapnak arra, hogy képessé váljanak egy produktív életstílus kialakítására, a drogok visszautasítására.

Fő gyengeségünk: kevés az alapos és szakmailag korrekt prevenciós ismeretekkel rendelkező szakemberünk. A szülők nem mindig partnerek.

Célok:

1. A szülők ismereteinek, szemléletváltozásának segítése.
2. Szülők és a tantestület egységes egészségvédő életmódjának fejlesztése.
3. Ismeretterjesztés – a gyermek ismerje fel a veszélyt és tudjon „nem - et” mondani
4. Szocializációs készségek fejlesztése - a szülő tudja, hogy kivel barátkozik a gyermeke, a gyermek legyen képes saját közösség építésére.
5. Stressz kezelés az egészségvédelem érdekében és személyiségfejlesztés – a tantestület megnyerése.
6. Minél több pedagógus kapcsolódjon be az egészségvédelmet, drogmegelőzést segítő programok elvégzésébe.

Feladatok, teendők:

1. Felmérés iskolánk droghelyzetéről, szakemberek segítségével.
2. Segítő kapcsolatok feltérképezése- folyamatos kapcsolattartás (iskolaorvos, védőnő, SZMK, rendészeti szervek, ÁNTSZ, Egészségmegőrző Központ)
3. Egységes osztályfőnöki tanmenetek kidolgozása az egészségvédelmi és drogmegelőzési céljaink szem előtt tartásával.

4. A gyermek önismeretének, személyiségének fejlesztése – interaktív foglalkozásokkal, negatív kortársi minták elutasításával.
5. A stressz-kezeléshez csoportos és egyéni foglalkozás, szakemberek segítségével.
6. Változatos tanórán kívüli lehetőségek teremtése.

Az iskolavezetés feladatai: Tárgyi, szakmai feltételek biztosítása szakkörökre, felzárkóztatásra. A pedagógusok képzése, beiskolázása.

A szaktanárok feladata: A tantárgy tantervébe építsék be az egészségneveléssel kapcsolatos témákat. A foglalkozásokon a gyermekek sikerélményhez juttatása.

Az osztályfőnökök feladatai: Az Egészségmegőrzési Központ egészségnevelési és mentálhigiénés programjának beépítése a tanmenetekbe. A szülők véleményének megismerése.

A DÖK tanárvezető és a szabadidő szervező feladatai: A délutáni, hétfégi iskolai programok tervezése, szervezése.

Az ifjúságvédelmi felelős feladatai: A több odafigyelést igénylők feltérképezése.

Kapcsolattartás az iskola vezetésével, külső segítő intézményekkel.

A drog és mentálhigiénés koordinátor feladatai: „Híd” szerepe van, mellyel közvetít a különböző szervek és az iskola között, fő támasza így diáknak és tanárnak egyaránt. Programok szervezésében, aktív szerepvállalás. A drogpreevenációs munka ismertté tétele, a probléma felvállalása és felvállaltatása.

7. Kapcsolatok

Szakmai segítséget nyújt a program megvalósításához:

- 1) Az AMK könyvtára (szakkönyvek, folyóiratok, videóanyag, CD-k beszerzése)
- 2) Az ÁMK klub
- 3) Az egészségügyi szolgálat
- 4) Az iskolaorvos
- 5) A védőnő
- 6) A fogorvos
- 7) Rendőrség
- 8) Pedagógiai Intézet
- 9) Vöröskereszt (bázisiskola vagyunk)

A tanulók egészségügyi állapotának ellenőrzési szűrési rendszere:

- ❖ Fogászat: évente kétszer
- ❖ Iskolaorvos: belgyógyászati vizsgálat - meghatározott évfolyamokon, javaslat gyógytestnevelésre
- ❖ Védőnő: kötelező szűrővizsgálatok elvégzése az index osztályokban
 - szemészet
 - hallás
 - fizikai állapot
 - védőoltások
 - felvilágosító órák
 - higiéniai és tisztasági vizsgálatok

A szűrések többsége az iskola épületében kialakított orvosi szobában zajlik, az egészségtan tanár szervező munkájával, közreműködésével.

Vöröskereszt bázisiskola kialakítása

12 A pedagógiai program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések jegyzéke és további feltételek

Pedagógiai programunk végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét célrendszerünkkel összhangban állítottuk össze.

A kötelező, minimális eszközöket és felszereléseket, amelyekkel iskolánknak az alapító okiratban meghatározott tevékenységeihez rendelkeznie kell, a Funkcionális taneszköz-jegyzék, a NAT és a kerettanterv szerint készített helyi tantervünk alapján határoztuk meg.

A pedagógiai programunk végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök jegyzékét a pedagógiai programunk mellékletében helyeztük el, hivatkozással a jegyzékben foglaltak fenntartó által elfogadott ütemezésére.

12.1 Személyi feltételek

A nevelőtestület szakos ellátottsága jelenleg a törvényi kötelezettségeknek megfelel. Iskolánk humán erőforrás menedzselése arra irányul, hogy a NAT és a kerettantervek alapján készített helyi pedagógiai programunk megvalósításához, az ott meghatározott célok eléréséhez, a tantárgyak oktatásához speciálisan és korszerűen képzett szakemberek álljanak rendelkezésre. Sajátos nevelési igényű tanulóink oktatását-nevelését intézményi szinten fejlesztő pedagógus koordinálja, fejlesztésüket külső gyógypedagógus szakember bevonásával, tanácsadó támogatásával tudjuk megoldani.

Kiemelt figyelmet fordítunk a továbbképzési tervben az együttneveléssel kapcsolatos metodikai képzésre, az informatika, az idegen nyelv, a dráma- és a fejlesztő pedagógia, az új tanítási módszerek területeire, a szakvizsga megszerzésének támogatására.

12.2 Tárgyi feltételek

Iskolánkban az oktatómunka a Köztársaság út 171-173 szám alatti központi épületben folyik, a könyvtári órák a könyvtárban, a szabadtéri testnevelés órák a kispályán kerülnek megtartásra.

A főépületben 16 tanterem, 2 tanteremként is használt műhely, 4 csoportfoglalkozásra alkalmas terem, *1 fejlesztő szoba*, 4 szaktanterem áll rendelkezésre. Itt található még a tornaterem.

A tagiskolában 6 tanterem, 1 könyvtárszoba, 1 szaktanterem és egy fejlesztő szoba várja a tanulókat

A taneszközök, berendezések – *melyek biztosítják sajátos nevelési igényű tanulóink ellátását is* – pedagógiai programunknak megfelelő bővítése, fejlesztése, korszerűsítése a taneszköz-jegyzék figyelembe vételével, az iskola pénzügyi lehetőségeinek függvényében, a pályázatokat is kihasználva éves ütemezés szerint folyamatosan történik. Az értékes felszerelések megóvásának biztosítékai a teremrendek.

12.3 Költségvetési feltételek

Pedagógiai programunkat az intézményegység alapító okirat szerint alaptevékenységére, a törvényben meghatározott mértékig terveztük.

Az iskola kötelező többlet feladatként látja el sajátos helyzetéből következően a törvény szerint nem bejáró tanulónak minősülő rétszilasi, pusztagegyesi, sárhatvani, nagyhorcsóki gyerekek felügyeletét az iskolai foglalkozások megkezdése előtt, a tanítás befejezése és a buszindulás között (ügyelet-tanulókísérés: 20 óra)

12.4 A pedagógiai program finanszírozásának paraméterei

- Óraszám paraméterek: -kötelező tanórai foglalkozás
 - választható, nem kötelező tanórai foglalkozás
 - csoportbontás
 - tanórán kívüli foglalkozások száma
 - egyéni foglalkozások száma
 - habilitációs, rehabilitációs órák száma

- Tanulói paraméterek: - tanuló- és napközis csoportok száma
 - sajátos nevelési igényű tanulók száma
 - magántanulók száma (szakértői vélemény alapján)

12.5 A pedagógiai program által biztosított szolgáltatások

Az iskolánk által biztosított szolgáltatások szorosan kapcsolódnak a közösen vállalt értékekhez, a programunkban megfogalmazott nevelési-oktatási céljainkhoz.

- Tanórai foglalkozások: kötelező és választható tanítási órák, felzárkóztatás, fejlesztés
- Tanórán kívüli foglalkozások: napközi, tanulószoba, sportkör, énekkar, szakkör, tanulmányi és sport versenyek, tanulmányi kirándulások, táborok, felügyelet
- Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások a sajátos nevelési igényű tanulók számára
- Vizsgafoglalkozások: osztályozó vizsga, javítóvizsga, 8. osztályosok év végi vizsgája
- Étkezés
- Gyermekvédelem
- Iskolaorvosi szolgálat
- Pedagógiai szakszolgálat (logopédia, gyógytestnevelés)

13 A szülő, tanuló, iskola együttműködésének formái

A gyerekek oktatásában-nevelésében az iskola a szakmaiságot, a család pedig a biztos „hátszínét” jelenti. A kettő harmonikus egységében tud a legeredményesebben fejlődni a gyermek. Ezért tartjuk fontosnak, hogy a család és az iskola az alapértékekben megegyezzen, és rendszeres legyen közöttük az információcsere.

Ennek érdekében tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről. Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét. Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Az iskolahasználók (szülők) közösségének szervezetei: az osztályok szülői munkaközösségei és az iskola szülői választmánya. A Sárszentmihályi Iskoláért Alapítvány működését irányító kuratórium, a Nagylóki Gyermekekért Alapítvány kuratóriuma.

A szülők tájékoztatásának iskolai formái

Szóbeli	Írásbeli
-szülői értekezletek	-tájékoztató füzet
-fogadóórák	-ellenőrző könyv
-nyílt tanítási napok, programok	-iskolai hirdetőtáblák
-családlátogatás	-tájékoztató szórólapok
	-iskolai kiadvány

A nevelőtestület szervezetei az iskolában működő szakmai munkaközösségek, melyek tevékenységét a Köznevelési Törvény és az iskolai SZMSZ határozza meg.

Szülői képviselői fórumok iskolánkban

Iskolánkban a szülők érdekeinek képviselőit a szülői munkaközösségek, és az iskolai szülői választmány látja el.

Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok megtervezése, tájékoztatás, tanácsadás, a problémák megoldása. Kapcsolatteremtés iskola-szülő, szülő-szülő között.

Ideje: tanévenként 2 alkalommal (szeptember, február) az esti órákban.

Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozás, tájékoztatás, tanácsadás, véleménycsere a gyermek tanulmányi előrehaladásáról, iskolához való viszonyáról.

Ideje: tanévenként 2 alkalommal (november, április) az esti órákban.

Délelőtti fogadóóra

Azok vehetik igénybe, akik különböző okok miatt nem tudnak részt venni az esti fogadóórán vagy szülői értekezleten, illetve sürgős problémát kell megbeszélni a szaktanárral, osztályfőnökkel. A tanár is hívhatja a szülőt erre. Időpontja tanítási napon van, az adott szaktanár, osztályfőnök egyéni órarendjétől függően.

Családlátogatás

Főleg az osztályfőnök és a gyermekvédelmi felelős feladata a környezettanulmányozás, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, a tanulóval kapcsolatban felmerülő problémák megoldása céljából.

Nyílt tanítási óra

Meghatározott napokon minden érdeklődő részt vehet a délelőtti tanítási órákon, délutáni foglalkozásokon

Célja: a szülők megfigyelhetik gyermekük iskolai tevékenységét.

Esetmegbeszélés-konzultáció

A szülő és a pedagógus konzultációja különös tekintettel az integrációs képesség-kibontakoztató felkészítésben résztvevő tanulók esetén.

Bármelyik fél kezdeményezheti. A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő pedagógusok és az érdekelt szülők esetében legalább háromhavonta egy alkalommal történő estmegbeszélés szükséges. Az esetmegbeszéléseken részt vevők köre szakemberekkel bővíthető. Feladat az adott gyermek fejlesztésével kapcsolatos tennivalók felsorolása, annak rögzítése. Fontos szerepe van a későbbiek során a visszacsatolásnak, a bekövetkezett változások megbeszélésének.

A szülő, mint a szolgáltatás megrendelője kérheti

- a gyermek- és ifjúságvédelem segítségét
- logopédus segítségét
- napközi otthoni, tanulószobai ellátást
- az étkeztetési hozzájárulás csökkentését, tankönyvtámogatást
- választható, tanórán kívüli foglalkozások szervezését

A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat segítője az alábbi területeken tevékenykedhet

- a Sárszentmihályi Iskoláért Alapítvány, Nagylóki Gyermekekért Alapítvány támogatásában
- az iskola eszközparkjának gazdagításában
- az iskola esztétikai arculatának alakításában

Ennek formái:

- pénzadomány
- tárgyi támogatás
- szellemi és társadalmi munka

A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat szereplője

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladataink sikerességét támogatja.

SZÍNTERE LEHET:

- az osztályfőnöki óra
- a szülői értekezlet
- a szabadidős tevékenységek (kulturális és sport)

KEZDEMÉNYEZŐJE:

- a szülői munkaközösség és választmány
- az osztályfőnök
- az iskola vezetése

Tanulói részvétel az iskolai életben

- A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök érdekeik képviselőjére diákönkormányzatot hoznak létre.
- Az osztályközösségek a tanév első napján választják meg az osztálytitkárt, és két főt delegálnak az iskolai diákönkormányzat vezetőségébe.
- A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
- A véleménynyilvánítás fórumai: osztályfőnöki órák, diákönkormányzat, közgyűlés
- A nevelőtestületi értekezleten és az iskolavezetés értekezletein a diákönkormányzatot segítő két tanár képviseli a diákok érdekeit.
- Az iskola tanulóinak tájékoztató és tájékozódó fóruma a diákközgyűlés, melyet évente egy alkalommal hívnak össze. A diákközgyűlésre a tanulók osztályonként 2 diákképviselőt választanak. A közgyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi.
- Résztvevői: a küldött tanulók, az iskola igazgatója, a diákok felnőtt segítői. A diákok az iskola életét érintő ügyekben kérdéseket, új megoldási javaslatokat tehetnek.
- A diákönkormányzat, a tanulóifjúság és a nevelőtestület közös feladata az iskola hagyományainak ápolása, új hagyományok megteremtése